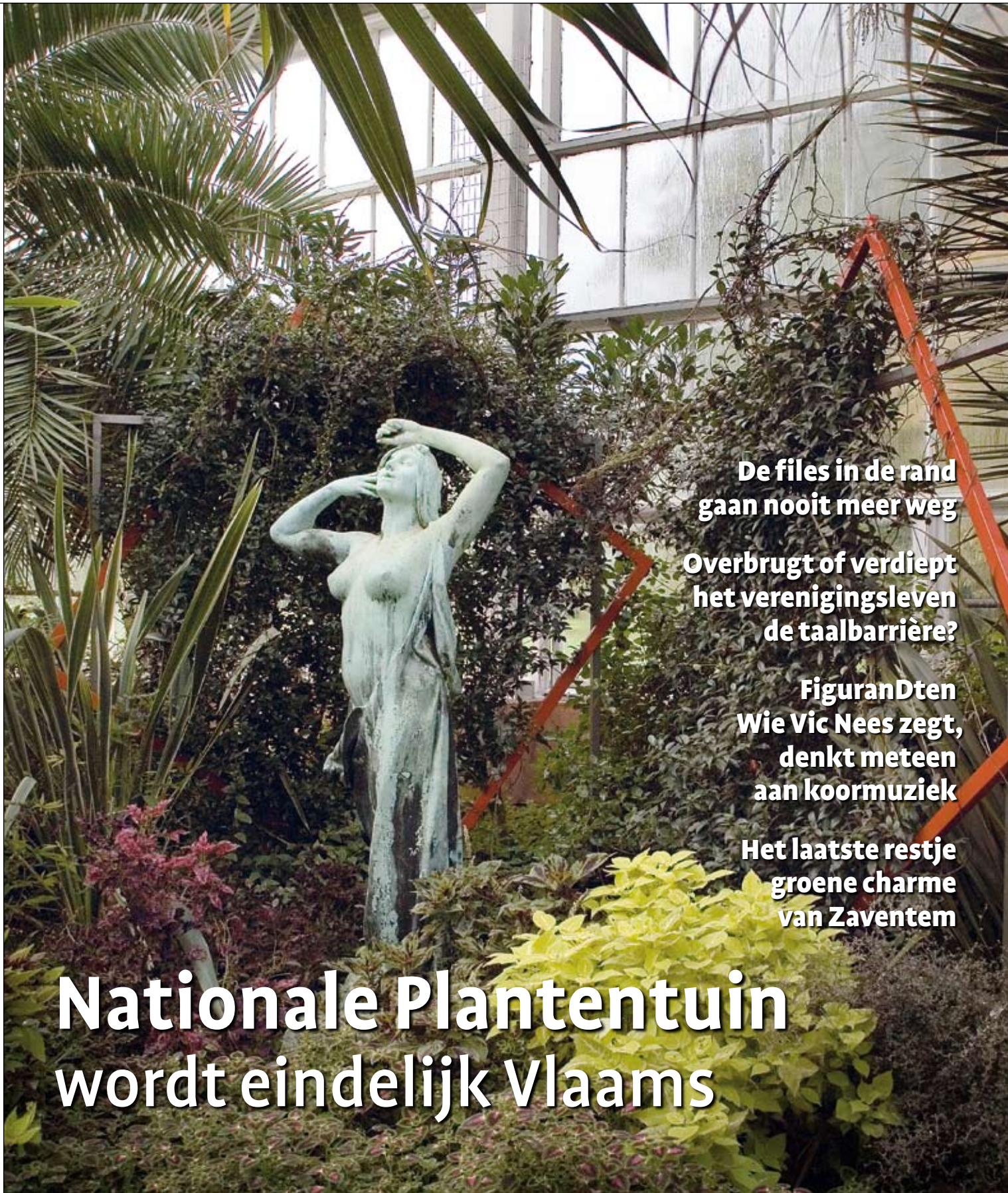

RandKrant

MAANDBLAD VOOR DE BEWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

ARGIFTEKANTOOR: 9240 ZELE - P2A9271 | VERSCHIJNT NIET IN AUGUSTUS

**De files in de rand
gaan nooit meer weg**
**Overbruggt of verdiept
het verenigingsleven
de taalbarrière?**

FiguranDten
**Wie Vic Nees zegt,
denkt meteen
aan koormuziek**

**Het laatste restje
groene charme
van Zaventem**

Nationale Plantentuin wordt eindelijk Vlaams

FOTO: PATRICK DESPIEGELAERE

De jongste gemeenteraadsverkiezingen hebben de positie van de Nederlandstaligen in de faciliteitengemeenten verzwakt, want door de winst van de Franstalige lijsten gaat de Vlaamse vertegenwoordiging in de schepencolleges en gemeenteraden er nog (verder) op achteruit. Aanleiding voor ex-schepen Luc Van Biesen en publicist Marc Platel uit Kraainem om elk in een open brief aan minister-president Yves Leterre en minister Frank Vandenbroucke, verantwoordelijk voor de rand, aan de alarmbel te trekken. Zij wijten het verlies aan het falend overheidsbeleid en stellen dat het model van de faciliteiten niet werkt.

TEKST Johan Cuppens | FOTO Patrick De Spiegelaere

Bitterheid is een slechte raadgever in de politiek

Gevraagd naar een reactie op de brieven van beide heren, constateert minister Vandenbroucke dat uit de brief van Luc Van Biesen vooral bezorgdheid spreekt, terwijl bij Marc Platel bitterheid overheerst. 'Bezorgdheid is een goede raadgever in de politiek, bitterheid daarentegen een slechte die een helder oordeel vaak verhindert', aldus Frank Vandenbroucke. In verband met dat laatste wijst hij op een dubbelzinnigheid in de brief van Platel die de minister-president enerzijds verwijt de gemoederen op te hitsen omdat hij in een Franse krant uitspraken deed over het intellectueel onvermogen van Franstaligen om Nederlands te leren, terwijl hij anderzijds van de Vlaamse politici een radicalere houding verwacht met betrekking tot de rand. Frank Vandenbroucke vindt dat zo'n kritiek niet veel bij brengt: in plaats van eindeloze polemieken te voeren, probeert hij liever praktische stappen vooruit te zetten, wat niet altijd even gemakkelijk is.

Vlaamse regering niet almachtig

Vandenbroucke geeft toe dat de Vlaamse regering een aantal staatkundige knelpunten niet heeft opgelost. Volgens hem kan ze dat niet in haar eentje maar hij wijst er daarnaast op dat deze regering 'veel meer dan de vorige werk heeft gemaakt van een praktisch beleid in en voor de rand.' Hij zet enkele belangrijke verwezenlijkingen op een rijtje. Er werden sinds dit jaar 90 extra leerkrachten ingezet in de Vlaamse basisscholen in de rand om de kinderen goed Nederlands te helpen leren. Daarnaast werd via vzw 'de Rand' gestart

met een grootschalige promotiecampagne voor het Nederlands en werd het aanbod van Nederlandse taalcursussen sterk uitgebreid. Over de opmerking dat nog altijd geen orde op zaken werd gesteld in het dossier van de door Vlaanderen duur betaalde Franstalige scholen in de zes, zegt Vandenbroucke dat 'de regering een duidelijkere en strakkere houding heeft aangenomen tegenover de zgn faciliteitenscholen.' Maar omdat de gesprekken met de Franstalige Gemeenschap over de pedagogische begeleiding en inspectie in de loop van 2006 op niets zijn uitgelopen, 'beleidt het Vlaams parlement, met de steun van de regering, een decretaal initiatief voor dat alle onduidelijkheid moet wegnemen.'

Huisvestingsbeleid moet beter

Frank Vandenbroucke gaat tenslotte in op het verwijt van de briefschrijvers dat de Vlaamse overheid er via Vlabinvest maar niet in slaagt een huisvestingsbeleid te ontwikkelen dat het Vlaams karakter van de faciliteitengemeenten helpt veilig te stellen. 'U hebt het werkingsgebied van Vlabinvest inmiddels al verzevenvoudigd, maar het personeel en de werkingsmiddelen van Vlabinvest bleven ongewijzigd', schrijft Luc Van Biesen. De minister geeft ruiterlijk toe dat er op het vlak van grondbeleid en sociale huisvesting nog veel werk aan de winkel is. Toch stipt hij aan dat ook op dit terrein vooruitgang is geboekt. Zo kreeg Vlabinvest een bijkomende investeringsmachtiging van 25 miljoen euro en zal de maatschappij ook voorkooprecht krijgen. □

Concern about woeful political performance

The situation for Dutch-speaking residents in areas required to provide facilities for French speakers has not improved since the local elections. As a result of the electoral triumphs of the Francophone lists, the Flemish representation on the benches of aldermen and city councils is smaller than ever. In an open letter to the Flemish Minister-President Yves Leterre and Minister Frank Vandenbroucke (in charge of coordinating the policy for the Vlaamse rand around Brussels), the former Kraainem alderman Luc Van Biesen and the publicist Mark Platel express their concern about the unsuccessful government policy which they claim has led to this woeful political performance.

The two senior politicians have hit back by pointing out that the present Government of Flanders has done more than any of its predecessors to produce a workable policy for the Vlaamse rand. They refer in particular to the Dutch language promotion campaign, extra funding for Dutch-language education and the additional resources (Euro 25 million) for the investment company Vlabinvest (which runs most social housing projects). The policy will also continue to be firmly applied in the future.

04

inhoud

december 2006 | nr. 11

10

26

04 **Rijdt koning auto zich vast tegen 2015? (2)**

Mark Keppens is Vlaanderens eerste doctor in de verkeerskunde en dus de aangewezen persoon om zijn licht te laten schijnen over de mobiliteitsproblemen in Brussel en de rand. Keppens is alvast geen voorstander van het aanleggen van nieuwe wegen. We moeten veeleer een rist maatregelen nemen om de bestaande wegen beter te benutten. Daarnaast verwacht hij veel van het Gewestelijk Expressnet, op voorwaarde dat dit voor iedereen aantrekkelijk wordt gemaakt.

08 **Het verenigingsleven in de rand (3)**

In de rand wonen veel Franstaligen en anderstaligen en dus rijst automatisch de vraag wat de weerslag daarvan is op het verenigingsleven. Over het algemeen kan gesteld worden dat er – met uitzondering van de sportclubs – niet veel taalgemengde verenigingen bestaan en dat het contact tussen de Vlaamse en Franstalige organisaties vaak ver te zoeken is, maar dat van vijandigheid geen sprake is.

10 **FiguranDten**

Vic Nees (70) is een klinkende naam in de wereld van de moderne klassieke muziek. Hij wordt alomt geroemd om zijn composities voor koren waarin traditie en vernieuwing samenvloeien. Vic Nees groeide op in een muzikaal milieu, maar toch ging hij eerst letteren en wijsbegeerte studeren alvorens hij tot het inzicht kwam dat zijn ware roeping de muziek was.

12 **Welkomstbrochure voor nieuwkomers in de rand**

22 **Nationale Plantentuin wordt eindelijk Vlaams**

26 **Natuurgebieden in de rand (8, slot)**

Het laatste restje groene charme van Zaventem

en ook nog...

- 06 Van Asse tot Zaventem
- 24 Zonder omwegen
- 25 Van huizen en tuinen
- 28 RestauranDt
- 32 Gemengde gevoelens

'Fastfoodrestaurants worden vanaf 1 januari rookvrij.'

Floris' kijk op de leuke kant van de rand

colofon

RandKrant verschijnt maandelijks op 176.000 exemplaren ten behoeve van de bewoners van de Vlaamse rand rond Brussel en is een uitgave van de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant | **Realisatie** vzw 'de Rand' | **Hoofdredactie** Henry Coenjaerts | **Eindredactie en coördinatie** Marjan Van Hecke | **Vormgeving** Jansen & Jansen, Gent | **Fotografie** Patrick De Spiegelaere, Filip Claessens en Kris Mouchaers | **Illustratie** Floris De Smedt | **Druk** A. De Cuyper-Robberecht, Zele | **Redactieadres** Witherendreef 1, 3090 Jezus-eik/Overijse, tel 02-767 57 89, fax 02-767 57 86, e-mail randkrant@derand.be, website www.derand.be | **Verantwoordelijke uitgever** Jan de Bock, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel | Randuit Agenda wordt gerealiseerd met de financiële steun van de financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Gemeenschap.

‘De files gaan nooit meer weg’

Mark Keppens is Vlaanderens eerste doctor in de verkeerskunde. We vroegen hem hoe voorkomen kan worden dat de filelast in de rand almaar zwaarder wordt.

TEKST John Vandaele | FOTO Kris Mouchaers

De files in en om Brussel zullen nooit meer verdwijnen,’ zegt Mark Keppens. ‘In zekere zin is dat zo slecht nog niet, want files hebben een verkeersregelende functie voor de leefbaarheid van de stad. Indien er geen files in en om Brussel waren, zouden er nog meer auto’s op de stad afkomen, wat de stad onleefbaar zou maken. Het is alleen zaak de ecologische en economische prijs van die files in de hand te houden.’

Niet echt een hoopgevende boodschap maar een verkeerskundige is iemand die geacht wordt de mobiliteitsproblemen op een systematische manier met onderzoek en kennis te lijf te gaan. Zoals de geneeskunde met

wetenschappelijk onderzoek oplossingen zoekt voor ziektes, zo moet de verkeerskunde oplossingen zoeken voor de problemen met onze mobiliteit. Geen kwakzalverij dus. ‘Al jaren doen allerlei mensen, dikwijls zonder veel kennis van zaken, hun zegje over mobiliteit. Iedereen heeft zo zijn eigen opvattingen en blijft daaraan vasthouden zonder ooit echt de discussie met elkaar aan te gaan. Ik noem dat de loopgravenmentaliteit.’

Een trein om het kwartier

Onze vraag is: hoe moeten het Brussels Gewest en de omliggende brede rand omgaan met mobiliteitsproblemen die er nu al zijn, en die in de toekomst verwacht mogen worden? We weten immers dat zowel de bevolking als de economische activiteit in die regio de komende 10 jaar nog sterk zullen groeien (zie RandKrant van november l.l.), wat normaal gezien zal zorgen voor een verdere toename van de vraag naar gemotoriseerd vervoer en dus het verder dichtslibben van de nu al druk bezette wegen.

‘Er is natuurlijk niet één oplossing voor dit probleem, het gaat altijd om een mix van maatregelen,’ benadrukt Keppens. ‘Het Gewestelijk Expressnet wordt sowieso een cruciale factor. Na 10 jaar praten, is men er

nu eindelijk aan begonnen en dat zal grote gevolgen hebben. Als mensen weten dat er om de 15 minuten een trein vertrekt uit Asse of Overijse, dan wordt het wel heel interessant om daar gebruik van te maken. Je moet niet eens meer kijken wanneer er een trein is. Je gaat gewoon naar het station, wacht even en neemt de trein, los van alle filehinder. Dat zal heel wat teweegbrengen.’ Op voorwaarde, zo onderstreept Keppens, dat de trein een vervoermiddel wordt waar alle sociale klassen zich in thuis kunnen voelen, en dat de beruchte Noord-Zuidverbinding in Brussel niet de flessenhals wordt die de pret bederft. ‘Het Centraal Station in de spits is nu al een droom voor treinspotters waar om de drie minuten een trein stopt. Zoveel kan daar niet meer bij, hè.’

Vragen om auto’s

Het parkeerbeleid in Brussel is voor Keppens een ander belangrijk aspect. ‘Het moet wel nog mogelijk zijn je wagen kwijt te raken in Brussel maar het mag niet te makkelijk zijn. Nu kun je hier straffeloos dubbel parkeren, er is toch geen controle. Dat moet dus veranderen. Er moet berekend worden wat de parkeerbehoefte is. Als je dat eenmaal weet, kun je het aantal parkeerplaatsen zo limiteren

dat parkeren moeilijker wordt. Ook de prijs mag parkeren niet te makkelijk maken.' Keppens wijst erop dat er eigenlijk al heel veel is scheefgelopen met het Brusselse parkeerbeleid. 'De net aangelegde grote parking aan het Zuidstation zuigt duizenden auto's aan: die moeten dus de hele kleine ring afrijden om tot daar te komen. Beter is natuurlijk om parkings aan de rand van stad te situeren en dan met het openbaar vervoer naar het centrum te komen.' Dat alternatief zal nog wel een aantal jaren op zich laten wachten omdat het nog lang zal duren vooraleer de investeringen en concessies van al die centrumparkings zijn afgeschreven.' Ook het autorijden in het hart van Brussel-stad is volgens Keppens soms nog te makkelijk en hij denkt dan bijvoorbeeld aan de Anspachlaan. 'Dat is een soort autosnelweg dwars door de stad. Je geraakt zo nog altijd makkelijker van Noord naar Zuid dan via de ring. Dat is vragen om autoverkeer.'

Sluikverkeer ontmoedigen

Keppens gelooft niet dat Brussel momenteel een tol kan heffen op al wie het centrum binnenrijdt, zoals Londen dat met succes heeft gedaan. 'Er zijn zoveel wegen naar Brussel dat ik niet inzie hoe dat nu al zou kunnen. Ik denk dat er eerst nog een aantal van die wegen moeten worden dichtgemaakt vooraleer je zoiets met enig succes kunt introduceren.'

Keppens ziet ook niet zoveel in rekeningrijden, het betalend maken van het rijden op bepaalde verkeersassen. 'Als je dat doet, riskeer je heel wat automobilisten naar sluikwegen te drijven, en dat is nu al een groot probleem in de rand. Zeker omdat al die oude steenwegen vaak parallel met de autosnelwegen lopen en dus een voor de hand liggende sluikweg zijn. Bovendien is ons wegennet zo verweven dat er eindeloze combinaties van wegen mogelijk zijn om maar te kunnen blijven rijden. Goed verkeersmanagement veronderstelt dat je de autowegen zo optimaal mogelijk benut. Dat impliceert dat mensen zo lang mogelijk op de juiste wegcategorie blijven. Doorgaand verkeer blijft dus op autosnelwegen of ringwegen tot het ter plekke is. Het gebruiken van sluikwegen moet worden tegengegaan.' Makkelijker gezegd dan gedaan natuurlijk, want hoe doe je dat in de praktijk? Keppens: 'Je moet er in de eerste plaats voor zorgen dat het gebruik maken van de sluikroute geen tijdswinst oplevert. In Overijse was er een probleem met auto's die van de E411 vanuit Waver kwamen en in Overijse de autoweg verlieten. Ik heb toen aangeraden doseerlichten te plaatsen. Dat zijn lichten die aanslaan zodra er een bepaald aantal wagens per minuut is gepasseerd. Het vertrekt vanuit de idee dat een gemeentebeheerder kan bepalen hoeveel auto's per minuut het in het centrum wil. Dat is niet vervelend

voor de inwoners van die gemeente zelf want die willen slechts de gemeente uitrijden en dat mag geen probleem vormen, maar zodra ze andere gemeenten alleen maar willen doorkruisen, wordt dat wel afgeremd.' Zone 30 is een andere manier om het sluikverkeer in de rand tegen te gaan. Keppens vindt dat doorgaand verkeer eigenlijk bezoekers zijn,

'Rekeningrijden drijft heel wat automobilisten naar sluikwegen en dat is nu al een groot probleem in de rand'

en de inwoners van een straat de gastheren en -vrouwen. Hij stelt voor dat zone 30 in alle woonwijken van Vlaanderen wordt ingevoerd en dat de inwoners van die straat zelf kunnen bepalen of die snelheid hoger moet of niet. 'Ik ben eens benieuwd hoeveel mensen vinden dat er in hun straat meer dan 30 km per uur moet kunnen worden gereden! In ruil voor meer zones 30 kun je de snelheid op autosnelwegen wel optrekken. Die grens van 120 km is ingesteld toen de wegen nog minder goed waren en de wagens minder veilig. Gezien de gewijzigde omstandigheden denk ik dat een lichte snelheidsverhoging moet kunnen.'

Andere veelgebruikte manieren om de snelheid op sluikwegen te drukken, zijn verkeersdrempels en asverschuivingen. Keppens is er niet zo voor gewonnen omdat er een krachtiger, esthetischer en goedkoper alternatief is. 'Met systemen van Intelligente Snelheids Aanpassing, kortweg ISA, die de snelheid van wagens automatisch drukken zodra ze in een bepaalde zone komen, krijg je hetzelfde effect. De technologie bestaat. Waarom ze niet gebruiken?'

Het heffen van tol voor het gebruik door vrachtwagens van een specifiek voor hen aangelegd rijvak lijkt Keppens wel een goed idee. 'Als een vrachtwagenbedrijf door het betalen van 2 euro tol, 5 euro loonkost kan besparen omdat zijn werknemer zo minder in de file staat, dan zal het dat doen. Voor personenvervoer is dat minder evident.'

Wegen beter benutten

Het aanleggen van zogenaamde *missing links* in het autowegennet wil Keppens niet per definitie uitsluiten maar hij vindt het eigenlijk veel te vroeg om het daarover al te hebben. 'We moeten eerst de bestaande wegen beter leren benutten. De voorbije zomer werd in het nieuws aandacht besteed aan het feit dat de autoweg tussen Gent en Brussel 50 jaar bestaat. Toen ik de beelden van 50 jaar geleden zag, viel me op dat er amper iets veranderd is aan die weg buiten wat meer groen en verlichtingspalen. Dat kan dus niet, hè. Stel je voor dat we nog met dezelfde wagens zouden rijden als 50 jaar geleden. Onze auto's zijn er een stuk beter op geworden, maar er is

inmiddels ook veel technologie ontwikkeld waarmee je onze wegen beter kunt benutten. Blokrijden kennen we al. Een andere maatregel is het instellen van variabele rijstrookbreedtes om in de spits het aantal rijvakken van bijvoorbeeld drie naar vier op te trekken, zij het tegen een matige maximumsnelheid. En waarom zijn er zowel 's morgens als

's avonds telkens 3 rijvakken om Brussel in én uit te rijden. 's Morgens heb je er meer nodig voor het binnenrijden, en 's avonds geldt dat voor de uittocht. Zou je niet eerst de middenbermen weghalen vooraleer je gaat denken aan dubbeldekwegen en ervoor zorgen dat je de rijrichting van rijvakken kunt veranderen naargelang de ochtend- en avondpiek? Dat is dus veel goedkoper dan nieuwe stukken weg aanleggen. Ook de communicatie tussen wegbeheerders en weggebruikers via elektronische borden staat nog nergens bij ons. Geregeld kom ik in een file terecht waarvan ik zeg: indien men me dat tijdig had laten weten, had ik een andere route gekozen. Nu vragen om nieuwe wegen is hetzelfde als vragen naar een nieuwe pint terwijl de vorige nog maar halfleeg is.' □

L'auto risque-t-elle d'être détrônée en 2015?

Mark Keppens, le premier docteur en sciences de la circulation de Flandre, propose un ensemble de mesures pour résoudre le problème des bouchons autour de Bruxelles. Pour l'avenir, il place beaucoup d'espoir dans le Réseau Express Régional, qui permettra aux navetteurs de la grande périphérie de prendre un train toutes les quinze minutes pour se rendre à Bruxelles. Par ailleurs, il faudra rendre la parking plus difficile et plus coûteux à Bruxelles et prévoir des parkings plus nombreux en périphérie de la ville, d'où on pourra se rendre au centre en transports publics. Keppens estime qu'il ne faut pas encore envisager une extension du réseau autoroutier; en effet, il est possible de prendre de nombreuses mesures peu coûteuses pour garantir une meilleure utilisation des routes existantes, comme la conduite en blocs, l'aménagement de largeurs de circulation variables et le changement des sens de certaines bandes de circulation en fonction des heures de pointe le matin et le soir.

Van Asse tot Zaventem

NIEUWS UIT DE GEMEENTEN

Gratis sms'jes over activiteiten voor jongeren

STROMBEEK-BEVER, Jongeren kunnen voortaan gratis via sms op de hoogte worden gehouden van de activiteiten van Fenixx, de jongerenwerking van het cultuurcentrum van Strombeek-Bever in Grimbergen. Met het project wil Fenixx zijn doelgroep snel, efficiënt en persoonlijk informeren. 'Jongeren communiceren tegenwoordig massaal via sms', zegt Evi Van Humbeeck van Fenixx. 'Precies daarom spelen we met ons project in op die trend, al blijven we natuurlijk ook promotie voeren voor onze activiteiten via affiches, folders en het internet. Maar dit wordt een belangrijke aanvulling in ons promotiebeleid.' Inschrijven is eenvoudig. Jongeren die een sms sturen naar het nummer 3953 met als tekst 'info', krijgen het hele jaar door sms'jes met informatie over de activiteiten van Fenixx. 'Het sms'je dat je zelf stuurt is gratis en ook die je van ons krijgt, kosten je niets. Jongeren die van de dienst gebruik

maken, kunnen ook gratis tickets winnen of een ontmoeting met de artiesten', stipt Evi Van Humbeeck aan. 'Voor het project krijgen we subsidies van de provincie Vlaams-Brabant. Voor de concrete realisatie werken we samen met het multimediabedrijf Paratel uit Vilvoorde. Intussen hebben al bijna 150 jongeren zich ingeschreven wat strookt met onze

verwachtingen. Het is voor ons erg belangrijk dat de jongeren eerst zelf uitdrukkelijk om de informatie vragen via een sms. Zomaar in het wilde weg ongewenste berichten sturen naar iedereen van wie we een gsm-nummer hebben, is iets wat we absoluut niet willen doen.'

TD

Meer informatie op www.fenixx.be.

Beleid op maat van senioren

GRIMBERGEN – DILBEEK, In Grimbergen en Dilbeek is men gestart met een groot-schalig behoefteonderzoek bij de senioren. Het aantal 60-plussers neemt almaar toe en daarom willen de gemeenten hun beleid in de toekomst meer op die grote groep gaan afstemmen. 'We voeren het onderzoek samen met de provincie Vlaams-Brabant en de Vrije Universiteit Brussel (vub)', legt Ingrid Hanssens van het Grimbergse ocmw uit. 'In Grimbergen krijgen 600 senioren dezer dagen een bezoekje van een vrijwilliger die hen een vragenlijst zal overhandigen. Een week later komt hij/zij terug om de lijst op te halen of eventueel te helpen bij het invullen. De vrijwilligers zijn zelf allemaal senioren, omdat we denken dat zij meer inlevingsvermogen hebben in de materie en ook makkelijker met hun generatiegenoten kunnen praten. Het ocmw zal alle gegevens verzamelen en op papier zetten, de vub bezorgt ons achteraf de resultaten van het onderzoek. Op die manier kunnen gemeenten en ocmw in hun

beleid beter rekening houden met de wensen van hun senioren.'

Ook in Dilbeek loopt momenteel een behoefteonderzoek bij senioren in samenwerking met de provincie en de vub. Daar wordt aan 650 ouderen gevraagd wat hun specifieke wensen zijn. Een zestigtal vrijwillige senioren bood zich aan als enquêteur. Een van hen is de voorzitter van de Dilbeekse seniorenraad, Juul Claikens. 'De seniorenraad verleent enthousiast zijn medewerking aan dit behoefteonderzoek. Dilbeek telt maar liefst 10.000 senioren, dat is ongeveer een kwart van de bevolking. Het is absoluut noodzakelijk om een grondig onderzoek te doen naar de behoeften van zo'n grote maar tegelijk ook specifieke groep. Dit onderzoek zal trouwens ook heel bruikbaar zijn in het kader van het lokaal sociaal beleidsplan dat elke gemeente moet opstellen.'

Radio Happy Gold

DRUIVENSTREEK, De regionale radio RGR in de Druivenstreek op frequentie 107.8 FM is vervangen door Radio Happy Gold. De presentatoren en dj's van de nieuwe lokale radiozender zijn Kris Van Opstal, Willem De Groot, Erwin Van Ransbeek en Peter Van Wijck. Op Radio Happy Gold krijg je alleen nog classics te horen uit de jaren 1970, '80 en '90. De radiozender brengt ook dagelijks vijf regionale en nationale nieuwsbulletins. Elke zaterdag kun je luisteren naar een top 30 met alle hits uit de jaren 1970 en '80. Op weekavonden blikt Radio Happy Gold terug op het belangrijkste nieuws uit die periode. De radiozender opereert vanuit Tombeek en kan ontvangen worden in Overijse, Huldenberg, Neerijse, Hoeilaart en Tervuren op 107.8 FM of via het internet op www.radiohappygold.be.

TD

Ring-TV vinniger dan vroeger

DE RAND, Ring-TV, de regionale televisiezender van Halle-Vilvoorde, is grondig vernieuwd. De zender kreeg een nieuwe look met een nieuw logo, nieuwe generieken en nieuwe muziek. 'Maar dat is maar het topje van de ijsberg, want ook de programma's zijn vernieuwd,' vertelt hoofdredacteur Dirk De Weert. 'Ons nieuws is nu korter en vinniger en het magazine ZINA ziet er elke dag anders uit. Samen met vaste waarde Toernee General krijgen we nu een uitzending van ongeveer een half uur, die compacter is en makkelijker te verteren. We starten voortaan ook om 18 uur,

een half uurtje vroeger dan voorheen.' De vernieuwing van Ring-TV kwam er na een kwalitatief kijkersonderzoek van onderzoeksbureau Censydiam, waaruit bleek dat zowel kijkers als niet-kijkers de zender professioneel en betrouwbaar vonden, maar niet fris en verrassend genoeg. 'Met die opmerkingen hebben we zeker rekening gehouden toen de redactie zich beraadde over een nieuwe aanpak. We zijn erg tevreden over het resultaat en de reacties, van zowel de adverteerders als de kijkers, zijn ook erg lovend,' aldus Dirk De Weert.

TD

Nieuw industrieterrein

DROGENBOS, Eind 2001 viel definitief het doek over de omstreden plannen voor een afvalverbrandingsoven langs het kanaal in Drogenbos. Dat gebeurde na een jarenlange juridische strijd. Momenteel maakt Haviland het terrein klaar voor logistieke bedrijven die zich in de regio willen vestigen. 'Hoeveel nieuwe jobs het project zal opleveren is nog niet duidelijk, maar een nieuw industriegebied van 7,5 hectare is in elk geval een goede zaak voor de regio,' meent

Louis Delcart, directeur van de intercommunale Haviland. 'We hebben in dit project heel veel geld geïnvesteerd. De grond is dan ook niet goedkoop, dus waarschijnlijk zullen alleen vrij grote bedrijven zich in Drogenbos kunnen vestigen. Op ons ander nieuw industrieterrein Westrode in Meise, proberen we de prijs zo laag mogelijk te houden, zodat kleine bedrijven daar alle kansen krijgen.'

TD

RandKrant op 176.000 exemplaren

DE RAND, Vanaf dit nummer stijgt de oplage van RandKrant met maar liefst 24.000 exemplaren, van 152.000 naar 176.000 exemplaren. De reden voor die forse stijging is dat RandKrant vanaf nu ook huis aan huis zal worden bezorgd in Merchtem en Asse en in de deelgemeenten Bekkezeel en Mollem, Sint-Martens-Bodegem en Sint-Ulriks-Kapelle, Beigem en Humbeek, Hamme en Brussegem, Oudenaken en Sint-Laureins-Berchem, Peutie en Nossegem. Bij de start van RandKrant in maart 1997 werden die gemeenten om budgettaire redenen niet in het versprei-

dingsgebied opgenomen, hoewel ze toch tot de rand behoren. Volgens Vlaams minister Frank Vandebroucke die bevoegd is voor de rand, is het echter de logica zelf dat een blad dat werd opgezet in het kader van het overheidsbeleid ten behoeve van de rand ook in heel die regio wordt verspreid. Hij zorgde er dan ook voor dat RandKrant voortaan over de nodige financiële middelen kan beschikken om iedereen in de rand te bedienen. We zijn uiteraard blij met die beslissing en verwelkomen bij deze onze nieuwe lezers.

HC

Oud Nieuws

Parijs en Overijse

OVERIJSE, Op de toren van het atheneum in Overijse prijkt het wapen van een adellijke familie de Hornes. Twee telgen uit dat geslacht eindigden in Parijs op het schavot.

De laatste 'heer van Overijse' in het Ancien régime was prins Frederik Jean Otton François de Salm-Kyrbourg. De ouders van prins Frederik waren Philippe Joseph, prins van Salm-Kyrbourg en Maria Theresia de Hornes. Hij had nog twee broers en drie zussen waaronder Amélie Zéphyrine die trouwde met de prins Anton van Hohenzollern-Sigmaringen en zo de overgrootmoeder werd van koning Albert I. Prins Frederik leidde een woelig leven. Tijdens de Brabantse Omwenteling (1789) was hij partijganger van Vonck en hij hoopte het te brengen tot koning der Nederlanden. Toen dat niet lukte, trok hij naar Parijs. Hier maakte hij in 1789 als graaf van het Frans-Vlaamse Houtkerke deel uit van de Staten Generaal. Hij schaarde zich achter de revolutie en bracht het tot bataljonoverste bij de Garde Nationale. Toch ontsnapte hij als prins niet aan het schavot. Op 23 juli 1794 werd hij samen met nog 53 anderen op de Place de la Nation onthoofd. Ook zijn boezemvriend generaal Alexander de Beauharnais, de eerste echtgenoot van keizerin Josephine, kwam die dag terecht onder de valbijl.

Prins Frederik was niet de eerste van zijn familie die in Parijs op het schavot eindigde. Zijn grootoom Antoine Joseph de Hornes was in 1720 naar Parijs afgezakt om er een erfenis te regelen. Overdag gedroeg hij zich als een *homme du monde* en maakte hij tal van hooggeplaatste dames het hof, maar 's nachts schuimde hij vermomd alle kroegen van Parijs af op zoek naar hoeren. Op Goede Vrijdag 22 maart 1720 stak hij in de rue Quincampoix een wisselagent neer en ging aan de haal met diens portefeuille met voor 200.000 livres aan aandelen in de Mississippi-maatschappij. Hij werd gevat en op 26 maart terechtgesteld. De hoogste adel van Frankrijk had de regent gesmeekt zijn leven te sparen, maar deze kende geen genade, ook al was de Hornes verwant met de Franse koninklijke familie.

Jaak Ockeleij

Overbrugt of verdiept het verenigings

De Vlaamse gemeenten die onze hoofdstad omringen, zijn niet alleen een aantrekkingspool voor buitenlanders die in het Brusselse werken. In de hele rand wonen ook ontzettend veel Franstaligen. In het derde deel van onze reeks over het verenigingsleven in de rand zoeken we uit hoe het middenveld omgaat met de feitelijke tweetaligheid in deze regio.

TEKST Klaartje Van Rompaey | FOTO'S Filip Claessens

In het eerste deel van onze reeks over het verenigingsleven merkten de medewerkers van de Vormingshogeschool Arch'educ op dat in gemeenten waar Vlamingen zich bedreigd voelen als taalgroep, het Vlaamse verenigingsleven enorm bloeit rond één centraal punt. Dat bloeiende verenigingsleven zouden de Vlamingen vervolgens proberen te beschermen tegen 'taalbedreigende' invloeden.

Zorgt bedreiging voor bloei?

Peter Heyndrickx, centrumverantwoordelijke van gemeenschapscentrum de Bosuil in Overijse, vindt die uitspraak een beetje overdreven. 'Ik denk niet dat er een verband is tussen aan de ene kant bedreiging als taalgroep en aan de andere kant een al dan niet bloeiend verenigingsleven. Verenigingen zijn een ontmoetingsplek, maar het is niet zo dat bijvoorbeeld verenigingen worden opgericht omdat mensen zich bedreigd voelen.' Ook Cindy Van Dijk, stafmedewerker van de Boesdaalhoeve in Sint-Genesius-Rode, ziet de taalbedreiging niet als katalysator van het middenveld. 'Er is een bloeiend Vlaams verenigingsleven in Rode, maar dat was er ook al toen de Franstaligen nog niet in die mate aanwezig waren in de gemeente. De neiging om zich bij een vereniging aan te sluiten, is er naar mijn mening dus steeds geweest.'

In Kraainem past het plaatje al helemaal niet, want volgens centrumverantwoordelijke Hilde Weygaerts van de Lijsterbes is er helemaal geen sprake van een bloeiend Vlaams verenigingsleven in die gemeente. 'Ik noem het veeleer een uitstervend verenigingsleven, zeker wat betreft de reguliere verenigingen zoals het Davidsfonds en de KAV. Die zie je gewoon zienderogen verouderen en ze blijven ook halsstarrig vasthouden aan hun verleden. Ik denk dat Kraainem daarmee een algemene trend volgt. Er zijn steeds meer zogenaamde *shoppers*: mensen die van alles willen proeven zonder zich ergens op vast te pinnen.' Peter Heyndrickx beaamt dat het verenigingsleven in de rand de kenmerken heeft van het verenigingsleven elders in Vlaanderen en dat taalproblemen vaak niet de eerste problemen zijn waarmee verenigingen hier rekening moeten houden.

In een cocon

Dat het Vlaamse verenigingsleven zich probeert te isoleren, is volgens Heyndrickx uit de lucht gegrepen. 'Mensen gaan bij een fanfare omdat ze graag muziek maken. Ze recrutereren

leven de taalbarrière?

nieuwe leden onder de mensen die ze kennen en die behoren vaak tot dezelfde taalgroep. Afscherming tegenover anderstaligen is niet aan de orde.' Ook Cindy Van Dijck meent dat het Vlaamse middenveld zich niet bewust afschermt van andere taalinvloeden. Dat er desondanks toch een grote kloof bestaat tussen het Vlaamse, het Franse en het anderstalige verenigingsleven, ligt volgens haar niet aan de Vlamingen. 'Blijkbaar voelen de meeste anderstaligen zich geremd om kennis te maken met het Vlaamse verenigingsleven.'

Maar de opmerkelijkste vaststelling is dat geen van de drie centrummedewerkers enig zicht lijkt te hebben op het Franstalige verenigingsleven. Peter Heyndrickx zegt niets te weten over het Franstalige verenigingsleven in Overijse, Cindy Van Dijck heeft enkel weet van een Franstalige scoutsgroep in Rode en ook Hilde Weygaerts plaatst vraagtekens bij het Franstalige middenveld in Kraainem. 'Elk jaar in september verschijnt er in het gemeentelijke infoblad wel een lijst van Franstalige verenigingen. Op papier ziet die er vrij indrukwekkend uit, maar we komen er niet of nauwelijks mee in contact. Ik vraag me soms af waar al die verenigingen samenkomen. Ze lijken in een eigen cocon te leven, terwijl de buitenlandse verenigingen wel al hun weg gevonden hebben naar ons gemeenschapscentrum.'

Zelden taalgemengd

Het lijkt er dus sterk op dat er in de rand rond Brussel drie verschillende middenvelden actief zijn: het Vlaamse, het buitenlandse en het Franstalige. Over het algemeen zijn er, zeker wat betreft de socio-culturele verenigingen, niet veel taalgemengde verenigingen en is het contact tussen de Vlaamse en de Franstalige organisaties vaak ver te zoeken. 'Ik heb geen weet van een ankerpunt waar ik naartoe zou kunnen stappen om in contact te komen met eventuele Franstalige verenigingen', aldus Cindy Van Dijck. Hilde Weygaerts van de Lijsterbes heeft evenmin veel contact met het Franstalige verenigingsleven in Kraainem, maar af en toe lukt het daar toch om samen te werken. 'Heel sporadisch komen de Vlaamse en de Franstalige verenigingen wel met elkaar in aanraking, met name voor de organisatie van Europalia of het Artiestenparcours. Dat zijn twee tweetalige activiteiten. De vergaderingen daarvoor zijn trouwens wel grappig: de vertegenwoordigers van de Vlaamse cultuurraad blijven Nederlands spreken en die van de Franstalige cultuurraad spreken enkel Frans.

Maar goed, het blijkt toch te werken en dat vind ik al hoopgevend.'

Hilde Weygaerts is ervan overtuigd dat het met een meer open mentaliteit mogelijk moet zijn om tot een diverser verenigingsleven te komen. 'Ik vind dat we onze deuren open moeten gooien, vertrekkende van onze Vlaamse identiteit. Het succesverhaal van ons aquarelatelier in de Lijsterbes sterkt me in mijn overtuiging dat een gemengd verenigingsleven werkt. In die bewuste aquarelgroep zitten zowel Vlamingen als Franstaligen als buitenlanders en het is één van de meest actieve verenigingen die ik ken. De leden spreken regelmatig buiten hun schilderlessen af om samen uitstapjes te maken, dat is bijna een hechte vriendengroep geworden. Volgens mij heeft dat alles te maken met de open mentaliteit van de lesgeefster Magda Calleeuw.' Magda geeft de lessen in het Nederlands, maar maakt er absoluut geen punt van om haar uitleg te vertalen. 'Ik vind het heel frustrerend als mensen mij niet verstaan. Moest ik Chinees kennen, dan sprak ik het. Ik ben ongeveer zes jaar geleden gestart met mijn aquarelatelier in Kraainem en ik heb van meet af aan een heel divers publiek gehad. Er is nooit iemand geweest die een probleem heeft gemaakt van de taaldiversiteit.'

Sport primeert op taal

Terwijl de socio-culturele verenigingen in de rand zelden echt taalgemengd zijn, krijgen de Vlaamse sportclubs in deze regio wel vaak anderstalige leden over de vloer. Als stafmedewerker jeugd en sport merkt Cindy Van Dijck duidelijk dat verschil. 'Sport is laagdrempelig waardoor er in sportclubs veel meer sprake is van een mix dan in socio-culturele verenigingen.' Michel Renders, voorzitter van de sportraad in Kraainem en van de turnkring KNA, beaamt die vaststelling. 'Ik vind dat in de sport de taal uiteindelijk minder speelt omdat de sport nu eenmaal op de eerste plaats komt. KNA heeft in totaal ongeveer 200 leden waarvan ongeveer 30% anderstalig is. Al is dat aandeel bij de kinderen en jongeren veel kleiner dan bij de volwassenen. Wij zijn een Vlaamse club en hebben ook een duidelijk taalbeleid. We spreken Nederlands en al onze communicatie en informatie verspreiden we in het Nederlands. Maar als de leden onze uitleg niet verstaan, zullen we het met handen en voeten uitleggen en demonstreren tot ze gesnapt hebben wat we bedoelen.'

Guy De Lange, wiens moedertaal Frans is, geeft tennisles bij de Vlaamse tennisclub

van Kraainem. Hij ergert zich dood aan de rechtlijnigheid op taalgebied. 'Het bestuur is Nederlandstalig, maar eigenlijk is iedereen tweetalig. Als ik tennisles geef, is mijn eerste doel om mijn leden te leren tennissen. De taal komt op de tweede plaats. In mijn lessen geldt volledige taalvrijheid: tegen Vlaamse leden spreek ik Nederlands, tegen de Franstalige Frans. Ik vind het gek dat er hier mensen zijn die alleen Nederlands of alleen Frans willen spreken. In de sport telt vooral een goede mentaliteit en de juiste techniek. Ik zal mij even hard inzetten voor een Nederlandstalige als voor een Franstalige leerling.'

Charles Janssens, de opzichter van de gemeentelijke sporthal in Wezembeek-Oppem, ziet dagelijks zowel Vlaamse als Franstalige sportclubs aan het werk. 'Ik heb de indruk dat de meeste verenigingen open staan voor zowel Nederlandstalige als Franstalige leden. Wat mij wel opvalt, is dat men in de Vlaamse clubs meer geduld heeft met anderstaligen: men geeft hen de tijd om Nederlands te leren en als het moet vertalen ze hun uitleg ook wel in het Frans. Dat is niet of toch veel minder het geval bij de Franstalige clubs. Daar verwacht men dat al hun leden, ook de Vlaamse of anderstalige, meteen Frans verstaan. Ik heb niet de indruk dat er veel contact is tussen de Franstalige en de Nederlandstalige verenigingen, maar van vijandigheid is er ook geen sprake.' □

Wie Vic Nees zegt, denkt meteen aan

Vic Nees is een klinkende naam in de wereld van de moderne klassieke koormuziek. Van loftuitingen als ‘levende legende’ en ‘godfather van de vocale muziek’ kijkt hij niet echt meer op. ‘Ik ben dit jaar 70 geworden. Dat betekent dat al enkele generaties muzikanten met mijn muziek zijn opgegroeid en er invloeden van hebben ondergaan. Het gebeurt automatisch als je al zo lang bezig bent als ik.’

TEKST Ines Minten | FOTO Patrick De Spiegelaere

Vic Nees is groot geworden met muziek. Zijn vader was de bekende Mechelse beiaardier Staf Nees. ‘Hij was tegelijk koordirigent, waardoor ik vanaf mijn prille jeugd met vocale muziek in contact ben gekomen’, zegt Vic Nees. ‘Mijn hele jeugd heb ik in koren meegedraaid. Na het secundair onderwijs wilde ik eerst niet van muziek weten. Je weet hoe dat gaat in de puberteit – de relatie met je vader wordt anders en je wil perse iets anders doen dan hij. Ik studeerde aan de faculteit letteren en wijsbegeerte, waar ik wél een grote liefde voor literatuur aan heb overgehouden. Maar ik belandde alweer bij een koor en na een jaar moest ik toegeven dat mijn ware roeping bij de muziek lag. Ik ben dan naar het conservatorium van Antwerpen gegaan, waar ik ten slotte thuishoorde.’

Creativiteit moet geprikkeld worden

‘Ik ben nog altijd een fervente lezer’, vertelt Vic Nees. ‘In de koormuziek kan ik mijn liefde voor muziek en die voor de literatuur en de poëzie met elkaar verzoenen. Ik werk voortdurend met teksten. Ik probeer ze te doorgronden en ze via de muziek in een andere vorm opnieuw bij de mensen te brengen.’ Filosofie, geschiedenis, literatuur – algemene cultuur, kortom – beschouwt Vic Nees

als zijn voornaamste inspiratiebronnen. ‘Ik heb ze nodig als algemene voeding voor mijn muzikale mogelijkheden. Ze kunnen het scheppend vermogen stimuleren, ook – of misschien vooral – als je zelf met een heel andere discipline bezig bent. Naar muziek van collega’s luisteren kan soms ook inspireren, maar het kan evengoed een rem zijn. Je herseen daarentegen confronteren met andere cultuurvormen, geeft een stimulans aan je eigen creativiteit. Omgekeerd werkt het ook. Zo hoor ik van veel schrijvers dat ze muziek opzetten tijdens hun werk. Creativiteit moet geprikkeld worden. Ik lees ook uiteenlopende dingen. Momenteel grijp ik weer vaak terug naar de klassiekers: Proust, Thomas Mann, Dostojewski... En onlangs ben ik er eindelijk in geslaagd om de Divina Comme-

dia van Dante helemaal te lezen. Maar ik volg ook de actuele literatuur. Binnenkort begin ik bijvoorbeeld aan Los van Tom Naegels.’

Zoeken achter de noten

In 1961 werd Vic Nees producer voor koormuziek bij de toenmalige BRT en van 1970 tot 1996 was hij er dirigent van het radio-koor (nu Vlaams Radiokoor). Hij trad ook als gastdirigent op in het buitenland. Daarbij zette hij nu en dan zijn eigen muziek op het programma, maar vaker die van andere componisten. ‘Je kunt als componist niet verwachten dat een koor constant jouw muziek speelt, dat is gewoon niet haalbaar. Doorgaans heb ik trouwens altijd liever het werk van anderen gedirigeerd. Je moet dan zelf op zoek gaan naar wat er achter die no-

koormuziek

ten schuilgaat; dat denkproces achterhalen is voor mij erg interessant. Daarom lijkt een componist me zelden de beste uitvoerder van zijn eigen werk. Je hebt een bepaald idee over je eigen werk en zult dat ook zo willen uitvoeren. Buitenstaanders leggen andere accenten en zien dingen in een compositie die jij er als componist niet bewust hebt ingelegd. Ik ben al meer dan eens verrast geweest door uitvoeringen van mijn werk. Toen ik pas begon te componeren, heeft Felix de Nobel van het Nederlandse Kamerkoor – op dat moment dé koordirigent van de lage landen – mijn allereerste psalm uitgevoerd. Hij maakte er een romantische interpretatie van. In die tijd was ik erg gekant tegen romantische muziek. Ik hanteerde een veeleer koele, Noord-Duitse stijl. Zijn uitvoering liep evenwel over van de expressiviteit. Het was nooit zo bedoeld, maar het zat er wel in, zij het misschien op een erg verborgen manier. Door er zo'n nieuwe interpretatie aan te geven, kan een ander jouw werk dus soms interessanter laten klinken dan jijzelf.' In zijn BRT-periode verhuisde Vic Nees ook van Mechelen naar Grimbergen. 'Een logische keuze', vindt hij zelf. 'Ik woon nu op 15 kilometer van Mechelen en ongeveer even ver van Brussel. Ideaal! Het is hier erg aangenaam om te wonen. Ik heb me trouwens altijd meer een Brabander dan een Antwerpenaar gevoeld. Vroeger was het maar 2 kilometer fietsen en je was in Muizen, in Brabant. Ik woon nu al meer dan de helft van mijn leven in Grimbergen, sinds december '68 om precies te zijn.'

Koren en kerken

Hoewel Vic Nees ook al poëzie van onder meer Paul Van Ostaijen en Guido Gezelle op muziek heeft gezet, zijn de teksten die hij bewerkt meestal religieus van aard. 'Dat heeft verscheidene redenen', legt hij uit. 'Je kunt niet om de realiteit heen dat de meeste koren meestal in kerken zingen en dus ook veel religieuze muziek op hun repertoire hebben staan. Bovendien is een koor een apparaat dat uit verscheidene mensen bestaat. In een koor zing je niet als individu, maar als deel van een groep. Veel poëtische teksten, die vertrekken vanuit de individuele gemoedsgesteldheid van de dichter, zijn niet geschikt om door een groep te laten vertolken. Bijbelse teksten, en vooral de psalmen, lenen zich daar veel beter toe. Zelfs wanneer ze in de ik-vorm zijn geschreven, kun je die 'ik' algemener interpreteren. De 'ik' die aan de stroom van Babylon zit te treuren, staat eigenlijk voor het hele joodse volk. Uitzonderingen komen er vaak voor

een specifiek doel. Eén van de laatste werken die ik heb gecomponeerd, is gebaseerd op drie sonnetten van Louise Labé, een bekende renaissance-dichteres uit Lyon. Ik heb het geschreven voor een koor uit Lyon dat haar teksten en de achtergrond ervan dus heel goed kent. Als er zo'n connectie is, levert het geen problemen op om poëzie te vertolken.'

Het plezier van zingen

Twee jaar geleden kreeg Vic Nees de Klara-carrièreprijs van de cultuurzender van de VRT. Het was niet het eerste en zeker niet het enige eerbetoon dat de componist-dirigent te beurt viel. 'Een prijs doet altijd veel plezier', geeft hij toe. 'Zelfs als hij louter uit een papiertje bestaat. Het zijn toch altijd blijken van waardering.' Als leek kun je je natuurlijk afvragen voor wie een koorcomponist precies schrijft. Het korenlandschap is al bij al niet zo ruim dat er continu nieuw werk nodig is. 'Er zijn bij ons enkele professionele koren, zoals het Vlaams Radiokoor, dat ik zelf zo lang heb geleid. Het zijn er inderdaad niet genoeg om al je werk regelmatig te laten uitvoeren. Maar we hebben naast veel liefhebberskoren die alleen zingen om het plezier van het zingen, ook een aantal uitstekende amateur- en semi-professionele koren die een verbazend hoog niveau halen. Ook voor hen schrijf ik.' In die zin ziet Vic Nees de toekomst van de koormuziek erg positief in. 'Er zijn collega's die klagen dat het muziekonderwijs de laatste jaren achteruit gaat, maar ik ervaar juist het tegenovergestelde. Ik heb veel koorzangers beoordeeld in de loop van de jaren en ik kan alleen maar vaststellen dat hun kwaliteit alleen maar in stijgende lijn gaat. De zangers van nu zijn cultureel erg onderlegd. Ze kennen bijvoorbeeld het verschil tussen de zangstijlen van de 18de en 19de eeuw en zijn op de hoogte van repertoire, tijdperken en stijlkenmerken. Ook de toplaag van de amateurkoren haalt ongeziene resultaten. Op wedstrijden kunnen ze ingewikkelde opgelegde stukken uitvoeren waar ze vroeger niet toe in staat waren. Het is een evolutie die ik opmerk in heel Europa.'

Slapeloze nachten

Dirigeren en componeren zijn volgens Vic Nees twee aparte vakken. 'Dirigeren is een extraverte bezigheid', legt hij uit. 'Je bent bezig met andere mensen, met laatkomers en afwezigen. Er komen veel praktische dingen bij kijken die je 's nachts uit je slaap kunnen houden. Componeren gebeurt binnenin, vanuit jezelf, in je eigen tijd en ruimte.

Het vergt concentratie en te veel materiële rompslomp kan die concentratie verstoren.' Daarom heeft hij nu – tien jaar na zijn officiële pensioen – beslist om meer tijd vrij te houden voor zijn composities. 'Ik heb nog niet veel stilgezeten', beaamt hij. 'Ik heb de afgelopen jaren nog veel in jury's gezeten, heb cursussen en workshops gegeven, artikelen en columns geschreven en ik ben daarnaast blijven dirigeren en componeren. Onlangs nog ben ik aan een universiteit in Texas een workshop gaan geven over Vlaamse koormuziek. Zo'n klas studenten dirigeren, vergt behoorlijk wat voorbereiding. Dat soort dingen begin ik nu af te bouwen. Ook jury's zal ik niet meer doen. Dat is althans de bedoeling, want ik kan heel moeilijk dingen weigeren. Vanaf nu wil ik me vooral op componeren toeleggen en natuurlijk ook een beetje profiteren van het leven. Dan zal ik eindelijk echt met pensioen zijn.' □

Wer Vic Nees sagt, denkt sofort an Chormusik

Vic Nees (70) ist ein renommierter Name in der Welt der modernen klassischen Musik. Er wird gerühmt für seine Kompositionen für Chöre, in denen Tradition und Innovation Hand in Hand gehen. Vor zwei Jahren erhielt Vic Nees den Klara-Karrierpreis, eine jährlich vom Kultursender Klara des Flämischen Rundfunks VRT verliehene Auszeichnung. Die Zukunft der Chormusik schätzt Vic Nees sehr positiv ein. 'Es gibt Kollegen, die klagen, dem Musikunterricht gehe es in den letzten Jahren schlechter, aber ich empfinde genau das Gegenteil.' Dirigieren und Komponieren sind nach Meinung von Vic Nees zwei getrennte Fächer. 'Das Dirigieren ist eine extraverte Tätigkeit. Man ist mit jungen Menschen beschäftigt, und dabei spielen viele praktische Dinge eine Rolle. Das Komponieren kommt von innen aus, aus der eigenen Person. Es verlangt Konzentration, und zu viel Verwaltungskram kann diese Konzentration stören.' Deshalb hat er sich jetzt – zehn Jahre nach seiner Pensionierung – dazu entschlossen, seiner Komponiertätigkeit mehr Zeit zu widmen.

Welkom*
in de Vlaamse rand

‘Welkom in de Vlaamse rand’ is de titel van de vernieuwde brochure waarmee de Vlaamse overheid elke nieuwe inwoner in de Vlaamse rand wil informeren over de regio en welke prachtige dingen hier te zien en te beleven vallen.

TEKST Luc Vanheerentals

Welkomstbrochure voor de nieuwkomers in de rand

‘De mensen moeten weten dat het hier geen Brusselse buitenwijk is’

Een eerste gelijkaardige brochure verscheen al in 1998. Een herwerking was nodig omdat een aantal feiten niet meer correct waren en de behoefte werd aanvoeld om de Vlaamse rand wat meer in de schijnwerpers te plaatsen. Die brochure uit 1998 had als titel ‘Welkom in Vlaanderen’ en bevatte ook informatie over onder meer de kust of de oorlogskerkhoven in de Westhoek. Die verdween in de nieuwe brochure om plaats te maken voor wetenswaardigheden over de 19 gemeenten van de rand.

Troeven in de verf gezet

‘De brochure is bestemd voor iedereen die zich in de Vlaamse rand komt vestigen. Het gaat dus niet alleen om buitenlanders, maar ook om Belgen, nieuwe Belgen... Het was vooral de bedoeling het imago van Vlaanderen wat op te krikken en de troeven van de Vlaamse rand op diverse terreinen in de verf te zetten. Veel buitenlanders die in de rand komen wonen, kennen Vlaanderen vaak alleen van berichten in de Franstalige pers, waar we zoals bekend nogal eens worden afgeschilderd als baarljke duivels’, aldus Jan De Bock, een van de auteurs van de brochure. Hij werkt op de stafdienst Coördinatie Vlaamse rand van de Vlaamse regering en begeleidt als zodanig alle initiatieven van de Vlaamse regering ten behoeve van de rand. De stafdienst doet ook zelf het nodige om het Vlaams karakter van de rand te verstevigen, bijvoorbeeld door het verstrekken van subsidies aan verenigingen met een dito doelstelling. ‘Met de nieuwe brochure willen we de inwijkelingen ook duidelijk maken dat ze voortaan in het Vlaams Gewest wonen en hen informeren wat hier de gebruiken en de regels zijn. Voor een aantal onder hen is het immers niet meteen duidelijk dat ze

in Vlaanderen komen wonen. Zeker bij wie naar een van de faciliteitengemeenten verhuist, leeft wel eens de overtuiging dat men naar een Brusselse buitenwijk trekt’, aldus De Bock. Zo wordt bijvoorbeeld de noodzaak om de Nederlandse taal te leren gestaafd met recente werkloosheidsstatistieken waaruit blijkt dat 38,5 procent van alle werkzoekenden in de Vlaamse rand anderstalig is. Bij de laaggeschoolden is dat zelfs 66 procent.

Vijftigduizend exemplaren

De brochure omvat vijf hoofdstukken. Zo biedt ‘Parels in de groene gordel’ informatie over de parken en kastelen in de rand. Vervolgens wordt het economisch leven in Vlaanderen geschetst met de nodige details over de Vlaamse rand als groeipool. Voorts is er natuurlijk ook aandacht voor de culturele en culinaire hoogvliegers in de regio, de ijzersterke reputatie van ons Vlaams onderwijs en de situatie van het onderwijs in de rand. Tot slot wordt duiding gegeven bij de federale Belgische staat met de taalwetten, de taalfaciliteiten en dies meer. De hoofdstukken worden telkens kort ingeleid met een citaat

van een buitenlandse randbewoner en afgesloten met een waslijst adressen waar meer informatie kan worden verkregen over de behandelde thema’s. De brochure is gedrukt op een oplage van 50.000 exemplaren. Van de Nederlandstalige, Franstalige en Engelstalige versie zijn telkens 15.000 exemplaren aangemaakt, van de Duitstalige 5.000. ‘Omwille van de bescherming van de privacy beschikken we niet over de adressen van de nieuwkomers. Daarom proberen we de besturen van de 19 gemeenten in de Vlaamse rand warm te maken om deze brochure aan te bieden aan hun nieuwe bewoners. Wat de faciliteitengemeenten betreft, doen we daarvoor een beroep op de vzw ‘de Rand’. Daarnaast wordt de brochure nog door diverse andere instanties gebruikt. Zo dient ze onder meer als lesmateriaal bij taallessen Nederlands en een aantal internationale bedrijven geven ze aan hun nieuwe werknemers’, aldus De Bock. □

Info

De brochure is gratis en kan worden aangevraagd op tel. 02-553 56 25 of via rand@vlaanderen.be

Welcome brochure for newcomers

‘Welcome to the Vlaamse rand’ is the title of the updated brochure the Authorities of Flanders have produced to let newcomers to the Vlaamse rand know what the region has to offer. Entitled ‘Treasures of the green belt’, the five-part brochure includes details about all the parks and castles in the periphery. The second chapter takes a look at economic activity in Flanders. The brochure also focuses on the region’s cultural and culinary delights and the Flemish education system’s admirable reputation. Finally, a review is made of various components of the Belgian federal state, including the language laws and language facilities. Each chapter ends with a list of addresses for further information. Produced in Dutch, French, English and German, the brochure is available on request from the following telephone number: 02-553 56 25 of rand@vlaanderen.be

AGENDA

RANDEUIT

van 4 december
t.e.m. 4 januari

Eerbetoon aan zangeres Nina Simone

JAZZ Drie jaar nadat haar as op Afrikaanse grond werd uitgestrooid, krijgt jazz-zangeres en politiek activiste **Nina Simone** (1933-2003), die ook in Vlaanderen furore maakte met 'Ain't got no/I got life' uit de musical Hair, een verdiend eerbetoon. Terwijl documentaire beelden haar carrière illustreren, zingen **Filip Jordens**, **Gregory Frateur**, de Ghanese **Joy Frempong** en de Zuid-Afrikaan **Tutu Puoane** de traditionals, bluesnummers, ballades en soulnummers die haar het nauwst aan het hart lagen. Zij worden begeleid door een zeskoppige band.

Nina Simone heette eigenlijk Eunice Waymon, maar Nina was al tijdens haar kinderjaren in North Carolina haar koosnaampje, en Simone ontleende ze aan haar bewondering voor de Franse filmactrice Simone Signoret. 'Goddam!' verwijst naar de protestsong 'Mississippi Goddam', die ze schreef naar aanleiding van een aanslag in 1963 op een kerk in Birmingham waarbij vier zwarte kinderen omkwamen. Ook na de moord op Martin Luther King, die ze de King of Love noemde, stond ze met gebalde vuist op de barricaden. Tijdens haar legendarische concerten schakelde ze moeiteloos over van gospel naar rock of van musical naar blues. Ze imponeerde het publiek vooral met haar

Nina Simone

volumineuze, donkere stem, die soms rauw, maar vaker nog melancholisch klonk.

LD

Zaterdag 9 december, 20.30

Vilvoorde, cc Het Bolwerk, info 02-255 46 90

Dickens Christmas Carol in Vlaamse versie

FIGURENTHEATER **Freek Neiryck** verlaamde het bekende kerstverhaal 'A Christmas Carol' van Charles Dickens (1812-1870). Scrooge heet in zijn nieuwe vertaling Skroetsj! Aan de structuur van het verhaal werd niet geraakt, want ook bij het Gentse figurentheater

© Luk Monsaert

Skroetsj door theater Taptoe

Taptoe krijgt de vrekkelijke zakenman Skroetsj het bezoek van drie geesten. De geest van het verleden legt hem uit dat geld alleen niet gelukkig maakt en confronteert hem met zijn armzalig leven. De geest van het heden toont hem een tafereel waarin zijn arme bediende Bob gezellig kerstmis viert in zijn gezinnetje en zelfs een toast op hem uitbrengt. Tenslotte verschijnt de geest van de toekomst die hem een angstaanjagend levenseinde voorspelt. Maar Skroetsj wil het zo ver niet laten komen. Hij ziet in dat hij zijn rijkdom met anderen moet delen. Pas als hij vrijgevig wordt, kan hij deze nare droom vergeten. Het decor en de figuren zijn vervaardigd door **Luis Zornoza Boy**. De vier acteurs manipuleren niet alleen de poppen en de objecten, maar spelen ook zelf mee in het stuk.

LD

Vrijdag 22 december, 20.00

Tervuren, cc Papeblok, info 02-769 20 16

Bezieling uit een bamboefluit

MUZIEK Met zijn bamboefluiten kan de Chinese fluitist **Guo Yue** (48) zowel een kabbelend beekje als een vlucht wilde vogels oproepen. Wie de man bezig ziet, krijgt de indruk dat hij niet alleen zijn adem maar heel de energiestroom uit zijn lichaam naar zijn instrumenten kanaliseert. Veeleer dan te verdwalen in de complexe Westerse muziek, spint hij met een beperkt aantal noten een bezwerende melodie. Een concert vergelijkt hij met het bereiden van een verfijnde Chinese maaltijd waarbij alle ingrediënten zorgvuldig worden gekozen en gecombineerd. Hoewel hij sinds zijn aanvullende conservatoriumopleiding in Londen ook vertrouwd is met de zilveren metalen fluit, geeft hij toch de voorkeur aan zijn dwarsfluiten in bamboe. 'Die klinken natuurlijker,' licht hij toe. 'Ik kan er mijn ziel in kwijt. Elke fluit – en ik heb er 15 – drukt op een sublieme manier de vreugde, het lijden en gevoelens van eenzaamheid en verbondenheid uit.' In de film 'The Last Emperor' van Bernardo Bertolucci hoorden we daar al een staaltje van.

LD

Zondag 10 december, 11.00

Asse, Oud Gasthuis, info 02-466 78 21

Guo Yue

Het allerbeste van Kommil Foo

CABARET 'Spaak' is het tiende en volgens veel recensenten het allerbeste theaterprogramma van Kommil Foo. De voorstelling werd eind 2005 in Nederland verkozen als winnaar van de Poelifinario, een prijs die wordt toegekend aan het indrukwekkendste cabaretprogramma van het seizoen. 'Grappig, ontroerend, kritisch en bovenal intelligent. Literair-muzikaal theater van heel hoog niveau', aldus de jury. Kortom: cabaret Kommil Foo.

Mich en Raf Walschaerts hebben het opnieuw over de liefde in al haar facetten. Hij die haar zoekt en niet kan vinden. Hij die haar vond, maar bang is om haar weer te verliezen. Hij die haar verloren en haar niet eens meer zoekt... Ze openen met een lied waarin ze vertellen dat de wereld is vergaan en onder water staat. Als ze doorheen de voorstelling terugblikken op de gebeurtenissen, blijkt dat tranen de oorzaak zijn. De broers combineren een enorme mu-

zikaliteit (ze spelen geweldig gitaar, piano en viool en zingen bovendien de sterren van de hemel) met een erg lieflijke manier van vertellen en acteren. Geen grote decorstukken deze keer: de attributen worden beperkt tot enkele schoenen, twee stoelen, een schuin oplopend toneel en een figuratief restaurantinterieur. Bewonderenswaardig hoe ze met minimale middelen een maximaal resultaat bereiken.

Kommil Foo speelt deze voorstelling maar liefst 300 keer in de Lage Landen. De tour loopt nog tot juni 2007. De Spaak-tickets in Vlaanderen gingen bijna allemaal de deur uit, maar hier en daar zijn nog enkele plaatsen. Een overzicht van de speeldata in de rand:

Donderdag 7 december, 20.30

Overijse, cc Den Blank, info 02-687 59 59

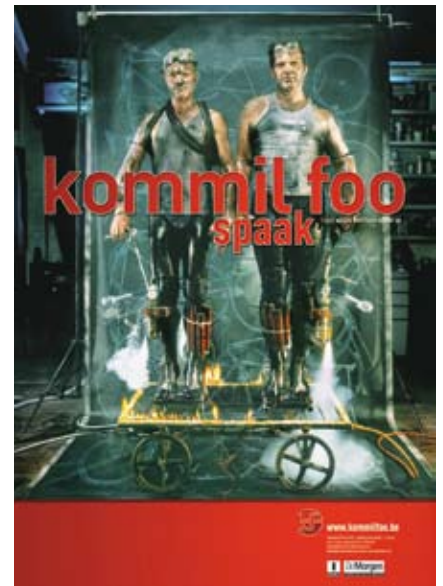
Vrijdag 8 december, 20.30

Overijse, cc Den Blank, info 02-687 59 59

UITVERKOCHT!

Zaterdag 16 december, 20.00

Beersel, cc De Meent, info 02-359 16 00

Kommil Foo

Zondag 17 december, 20.00

Beersel, cc De Meent, info 02-359 16 00

Donderdag 22 maart, 20.00

Wemmel, cc de Zandloper, info 02-460 73 24

Sfinxtentoonstelling De wachters van Egypte

TENTOONSTELLING Alhoewel je zoiets veeleer in Egypte zou verwachten, moet je voor de allereerste sfinxtentoonstelling in Brussel zijn. Het is op zijn minst verwonderlijk dat geen enkel museum dat onderwerp eerder heeft aangegrepen. Tweehonderd beeldjes, juwelen, amuletten, rituele voorwerpen en 'ostraca' scherven, die afkomstig zijn uit 24 gespecialiseerde musea en privé-collecties, schetsen de stilistische evolutie.

In de loop der tijden nam de sfinx verschillende gedaanten aan. Over zijn mythische rol wordt al uitgebreid bericht op de beroemde stèle – een vrijstaande zuil met inscripties en/of reliëfs – die archeologen tussen de poten van de sfinx van Gizeh aantroffen. Daarop is een tekst gebeiteld die verwijst naar de visionaire droom van een toekomstige farao. Om zeker te zijn van de troon moet hij het beeld uit het zand bevrijden. De expositie opent met een afgietsel van deze stèle.

'De kolossale sfinx van Gizeh, die rond 2600 voor Christus werd gebouwd, is de vader van alle sfinxen', licht tentoonstellingscommissaris Eugène Warmenbol toe. 'Het koninklijk uitgedoste hoofd zou van Cheops zijn, al zijn er ook archeologen die het aan Chefred toeschrijven.

De sfinx speelde waarschijnlijk al van in zijn ontstaansperiode een sleutelrol in de zonnecultus. Hij waakte alleszins over het gravencomplex. De Egyptenaren van het Nieuwe Rijk vereerden hem – zoals uit de droomstèle blijkt – als een verschijningsvorm van Horus in de horizon. Hoe de sfinx er uitzag in het Oude Rijk kunnen we alleen maar gissen. Het gigantische beeld kreeg immers meerdere malen het bezoek van plundersaars en vandalen. Het was ook blootgesteld aan de barre woestijnwind. Zelfs restaurateurs sprongen er allesbehalve omzichtig mee om.'

Bezwerend effect

Het leeuwenlijf van de sfinx zinspeelt op de kracht van de farao, die de orde handhaaft en vijanden uitschakelt. Klauwende poten worden soms vervangen door grijpende mensenheden. De Egyptenaren stelden hun tegenstrevers vaak op de grond liggend of geboeid voor. Zij hoopten dat deze beeldjes, waarvan er een aantal op de expositie zijn samengebracht, een bezwerend effect hadden.

Sfinxen worden niet altijd in liggende houding, maar ook staand of lopend uitgebeeld. Het imponerende bronzen exemplaar, dat het British Museum uitleende, stond ooit op een

processieschrijn. De lopende sfinx, die afkomstig is uit het Brooklyn Museum of Art in New York, valt op door zijn gestreepte inkervingen die werden opgevuld met decoratief inlegwerk.

Demonische trekjes

Een afdeling van de tentoonstelling is gewijd aan de Thebaanse sfinx, die bekend raakte door de mythe van Oedipous. Voorbijgangers die haar raadsel over de opeenvolgende fasen in het mensenleven niet konden oplossen, werden gevangen genomen en verslonden.

'De Egyptische en de Griekse sfinxen worden vaak met elkaar verward, hoewel ze totaal verschillend zijn', waarschuwt Eugène Warmenbol. De Thebaanse sfinx is altijd vrouwelijk en heeft demonische trekjes. Vaak wordt ze op een zuil en met een hondenlijf afgebeeld.

Ludo Dosogne

Tot 25 februari, dagelijks van 10.00 tot 18.00, woensdag tot 21.00

Gesloten op 25/12 en 1/1

ING Cultuurcentrum, Koningsplein 6, Brussel, info 02-547 22 92

Woelig familie-epos

THEATER In 'DNA - Eine Familiensaga' van het Zwitserse **Theater Klara** praten de acteurs en poppenspelers als volleerde biologen over stamcelonderzoek, klonen, kunstmatige bevruchting en erfelijkheidstheorieën. Om het geheugen op te frissen, halen ze er zelfs de tabel van de Russische scheikundige Mendelejev bij. Toch moet de toeschouwer zich niets laten wijs maken, want deze komedianten overgieten hun familiegeschiedenis, die vijf generaties overspant, alleen maar met een pseudo-wetenschappelijk sausje. Het verhaal begint op het einde van de 19de eeuw in Ierland. De vrouw van de kinderloze Gene (!) O'Flattery baart een kind, waarvan zijn broer de vader is.

Ze vlucht met haar zuigeling, die ze Gena noemt, naar het zwarte continent, waar hij natuurlijk ook voor een nageslacht zorgt. Haar kleinkinderen verzeilen tijdens de economische depressie in de Verenigde Staten. De daaropvolgende generaties worden geconfronteerd met de dictatoriale regimes in Europa, de holocaust en de koude oorlog. Uiteindelijk komen ze weer in Ierland terecht, waar de 140-jarige stamvader op hen wacht. Een Wurlitzer jukebox verklankt bij elke periode de gepaste muziek.

16 en 17 december, 19.00
Brussel, Kaaithater, info 02-201 59 59

Jouw hand in mijn hand

THEATER De Russische auteur **Anton Tsjechov** (1860-1904) deed zich graag voor als een verstokte vrijgezel. Maar toen hij in september 1898 tijdens een repetitie van zijn toneelstuk 'De Meeuw' in het Moskouse Kunsttheater Olga Knipper aan het werk zag, was hij meteen verloren. Toch duurde het nog een tijdje vooraleer hij haar zijn eerste brief schreef. De Amerikaanse auteur **Carol Rocamora** distilleerde uit de bewogen correspondentie die daarop volgde, een aandoenlijk theaterstuk. De Franse versie van Peter Brook met Michel Piccoli en Natasha Parry onder de titel 'Ta main dans la mienne' was een enorm succes. **Franck Van Laecke** regisseert de Nederlandse versie 'Jouw hand in mijn hand'. **Jef Demedts** deelt in deze coproductie van Cour & Jardin en Vlaams Fruit de scène met **Karen De Visscher**. 'Ze belichamen twee acteurs die een stuk over Tsjechov en Knipper voorbereiden', licht Van Laecke toe. 'Als ze de brieven lezen, vereenzelvigen ze zich soms met de schrijver en zijn geliefde. In het huidige digitale tijdperk kunnen we ons deze omslachtige communicatievorm nog nauwelijks voorstellen. Terwijl e-mails ogenblikkelijk verstuurd en beantwoord kunnen worden, waren brieven in Tsjechovs tijd lang onderweg, wat vaak leidde tot misverstanden. Op het podium wordt de afstand echter overbrugd. Wij kozen voor een normale dialoogvorm.'

Donderdag 7 december, 20.15
Grimbergen, cc Strombeek,
info 02-466 20 30

© Claude Giger

Kinderlijke gruwel

THEATER De roman 'Het meisje dat teveel van lucifers hield' van de Canadese schrijver **Gaetan Soucy** (46) gaat over trauma's bij jonge kinderen. Dramaturge **Inne Goris** bewerkte dit verhaal over kinderlijke gruwel tot een intimistische voorstelling voor twee acteurs, die door **Charo Calvo** muzikaal worden ondersteund. De betoverende taal en de originele beeldspraak compenseren het macabere karakter. Twee jongens die nog nooit iets van de buitenwereld hebben gezien omdat ze het afgelegen landgoed waar ze wonen niet mochten verlaten, vinden hun vader dood in

zijn kamer. Uit alles blijkt dat hij zelf een einde aan zijn leven heeft gemaakt. Ze moeten dus naar het dorp om een doodskest te kopen. Maar ze kunnen niet normaal denken of communiceren. Hun vader leed aan godsdienstwaanzin en had ook sadomasochistische neigingen. De kinderen spreken een vreemd, archaisch taaltje en verzinnen geregeld nieuwe woorden. Wat ze uitkramen is soms wonderlijk mooi, maar ook angstaanjagend. Hun traumatische ervaringen hebben ze nog lang niet verwerkt en hun verbeelding slaat op hol.

© Ine Gorisla

La Petite Fille Qui Aimait Trop Les Allumettes

Zaterdag 9 december, 20.00
Dilbeek, cc Westrand, info 02-466 20 30

Uniek in Vlaanderen

Theatervoorstellingen tegelijk in gebarentaal

THEATER In GC de Zandloper loopt dit seizoen een fijn project: 'Het gebaar'. Een aantal voorstellingen krijgen instant vertalingen in gebarentaal. Zo kun je op 7 december naar de tweede avondvullende show van het cabaret-duo ManManMan. Speciaal voor de gelegenheid krijgen Bart en Walter elk een bevallige gebarentaal sprekende schaduw aangemeten. Heidi en Anneke zullen hen in elke beweging en elk gebaar op de voet volgen. Artiesten en schaduwen kijken er alle vier even erg naar uit.

In de voorstelling 'ManManMan zkt. Vrouw' zoeken **Walter Janssens** en **Bart Schollaert** op hun eigengereide, knotsgekke manier naar antwoorden op de grote vragen van het leven. Hun woorden én muziek laten tolken in gebarentaal vinden ze allebei een grandioze uitdaging. 'Jan Lauwerijs van de Zandloper belde ons op met het voorstel en we waren er meteen voor te vinden', vertelt Walter. 'Zoiets hadden we nog nooit geprobeerd en het leek ons fantastisch om te doen.' Het toeval wou dat het tweetal al behoorlijk gefascineerd was door gebarentaal. 'Mijn vriendin studeert voor gebarentolk en vanaf de eerste les kwam ze thuis dingen uitleggen en voordoen. Bart en ik probeerden dat dan te begrijpen en te imiteren. Het was altijd gieren, want we bakten er uiteraard niets van.'

Het gezelschap wil er meer van maken dan een droge vertaling. 'De dames zullen ons op het podium 'schaduwen'. Zetten wij een stap naar rechts, dan volgen ze. We willen ook zoveel mogelijk interactie tussen ons en de tolken. Volgens mij wordt het resultaat heel prettig om

ManManMan

te bekijken, zowel voor doven als voor horenden.' Bart en Walter ronselen al een tijdje fans voor het nieuwe concept. 'Vooral mensen die ons al kennen raden we aan om zeker naar déze show te komen kijken, want dit hebben ze nog nooit meegemaakt!'

Iedereen tevreden

De beide doventolken zijn even geestdriftig als de artiesten. **Anneke Van Rode**: 'Ik heb al meer theater- en muziekvoorstellingen getolkt en daarover waren alle betrokken partijen achteraf razend enthousiast; niet alleen de doven, maar

ook het gewone publiek, de organisatoren én de artiesten. Toch stuit dit soort voorstellingen vaak op terughoudendheid. De mensen zijn niet vertrouwd met doventolken in een theaterzaal, dus zijn ze bang dat het niet zal lukken. Ik ben dus erg blij met de openheid hier in Wemmel.' De tolken zullen zich op 7 december niet beperken tot de theaterzaal. Vooraf staan ze klaar bij de kassa's om dove mensen een handje te helpen als ze hun tickets afhalen. Achteraf drinken ze een glas mee in de cafetaria om te helpen bij het leggen van contacten. 'Bij een vorige voorstelling werkte dat prima. Horende

★ Gospel, klassiek, opera en folk op kerstconcerten

MUZIEK De Muziekacademie **Orfeus** en het koor **United Voices**, dat bestaat uit studenten van de Scandinavian School of Brussels, vieren het lichtfeest volgens de Zweedse traditie met overvloedig kaarslicht. Daarin vervult naast het kerstekind ook de heilige Lucia, van wie om haar standvastig geloof de ogen werden uitgestoken, een sleutelrol. Op het programma staat natuurlijk Zweedse

Muziekacademie Orfeus

koormuziek, maar ook operafragmenten van Bizet en Mozart. **Ludwine Beuckels** dirigeert het academieorkest. De instrumentalisten variëren in leeftijd tussen 12 en 80 jaar.

Vrijdag 8 december, 20.00

Sint-Genesius-Rode, Heilige Genesiuskerk, info 02-381 14 51 (GC de Boesdaalhoeve)

★ **Barbara Dex** en een zwart gospelkwintet vertolken onder het motto 'Enjoy!' oude en hedendaagse gospelliederen, die worden afgewisseld met eigen religieus geïnspireerde composities. 'Mijn grote voorbeeld is de nog erg jonge Tina Turner in de film What's love got to do with it', getuigt de Kempense zangeres. 'Gospel geeft me de mogelijkheid al mijn stemcapaciteiten te benutten, wat in pop veel minder het geval is. De zwarte kerkmuziek is niet alleen gebaseerd op een diep geloof. De ritmische liederen zijn zo meeslepend dat je er

spontaan op begint te dansen. Traditionals worden ondersteund door bezwerend handgeklap en kunnen worden meegezongen.' Bij de zes koppige begeleidingsband spelen vooral de blazers de ziel uit hun lijf.

Zaterdag 16 december, 20.30

Vilvoorde, cc Het Bolwerk, info 02-255 46 90

★ Het gemengd koor **Canticorum** uit Merchtem en het kamerorkest **Stringendo** uit Boutersem onder leiding van **Paul Devroey** laten tijdens hun kerstconcert de engelen uit de hemel neerdalen.

Vrijdag 15 december, 20.00

Kraainem, GC de Lijsterbes, info 02-721 28 06

aanwezig bleken erg geïnteresseerd om een babbeltje te maken met hun dove publieksgenoten. Uiteindelijk ging iedereen tevreden over de prettige avond naar huis.'

Een volwaardige taal

Anneke vindt 'gemengde' initiatieven ontzettend belangrijk. 'Negentig procent van de dove kinderen groeit op in een horend gezin. Voor zulke families is het vaak moeilijk om samen deel te nemen aan een culturele activiteit. De meeste dove mensen werken ook in een horende omgeving. Als er uitjes worden gepland, valt de dove collega vaak uit de boot. Dankzij dit project kunnen ze allemaal samen uitgaan, want we zetten de doven niet apart in een zaal, maar gewoon tussen de rest van het publiek. Die aanpak is uniek in Vlaanderen, maar verdient zeker navolging.' Een positief neveneffect van de inclusieve voorstellingen is dat horenden wat meer te weten komen over gebarentaal. 'Daar bestaan nog altijd veel misverstanden over. Veel mensen denken dat het niet meer is dan een verzameling tekenstempels. Maar gebarentaal is een volwaardige taal, met een eigen grammatica en een uitgebreide woordenschat. We kunnen er alles in uitleggen. Ik tolk bijvoorbeeld graag muziekvoorstellingen. In die gevallen geef je niet alleen eventuele tekst mee, maar ook een sfeer of wat historische achtergrond. Het zijn vaak erg boeiende verrijkingen van een voorstelling.'

Ines Minten

Donderdag 7 december, 20.00

Wemmel, GC de Zandloper, info 02-460 73 24

★ **Eric Kirsch** dirigeert een vierstemmig koor dat naast de klassieke kerstliederen ook veel onbekend werk heeft ingestudeerd.

Zondag 16 december, 20.30

Linkebeek, Sint Sebastiaanskerk,
info 02-380 77 51 (gc de Moelie)

★ Het knapenkoor van **Schola Cantorum Cantate Domino**, dat bestaat uit leerlingen en oud-leerlingen van het Sint Maartensinstituut in Aalst, grasduint onder leiding van Michael Ghijs in het Vlaamse en internationale kerstrepertoire.

Organisatie: cc Asse, cc Westrand en cc De Ploter

Donderdag 21 en vrijdag 22 december, 20.30

Zellik, Sint Bavokerk, info 02-466 78 21
(cc Asse)

LD

Tijdloos sprookje Kerstballet 'De Notenkraker' in Koninklijk Circus

DANS Het Opera en Ballet Theater van het Rimsky Korsakov Conservatorium in Sint Petersburg dankt zijn faam niet alleen aan het gracieus getrippel van zijn ranke ballerina's, maar ook aan de overrompelende decors en de zinnenstrelende kostuums.

Hoewel choreograaf **Nikita Dolgushin** niet van de oude stempel is, houdt hij in zijn versie van het kerstballet 'De Notenkraker' nog altijd rekening met de aanwijzingen van Marius Petipa (1822-1910). Als balletmeester van het Mariinsky theater bestelde die indertijd bij Tsjajkovsky de muziek voor dit sprookje, dat door de Duitse schrijver E.T.A. Hoffmann werd bedacht, maar dat hij in de Franse bewerking van Alexandre Dumas had gelezen. De componist en de choreograaf hadden voordien al met veel succes 'De schone slaapster' tot ballet getransformeerd. Voor 'De notenkraker en de muizenkoning' haalde Tsjajkovsky aanvankelijk zijn neus op. Pas toen aan het verhaal ook satirische elementen werden toegevoegd, was hij bereid om de muziek te schrijven.

Clara en haar prins

Al van bij het begin word je ondergedompeld in een familiale kerstsfeer. De gouverneur en zijn feestelijk uitgedoste vrouw verwelkomen een hoop gasten. De mechanische poppen, die oom Drosselmeyer meebrengt, dansen een houterige 'pas de quatre'. De kleine Clara krijgt een hartveroverende speelgoednotenkraker in de vorm van een prins cadeau. Na de 'Grootvadersdans' is het bedtijd. Even wordt de scène alleen verlicht door de lichtjes in de kerstboom, maar dan volgen de wonderlijkste taferelen. De Notenkraker leidt een compagnie soldaten, die ten strijde trekt tegen een horde muizen. Dankzij Clara's tussenkomst behalen de Notenkraker en zijn manschappen de overwinning. Clara reist vervolgens samen met haar prins naar het land van de zoetigheden. Daarvoor moeten ze eerst voorbij de sneeuwvorsten, die het gelukkig paar met een pas de deux huldigen. Als ze uiteindelijk bij de Suikerfee belanden, worden vijf karakterdansen uitgevoerd, waarvoor Tsjajkovski zich inspireerde op de Spaanse, Arabische en Chinese folklore. De Bloemenwals vormt het hoogtepunt van deze dansen.

Grenzen verleggen

Vooraleer choreograaf Dolgushin balletmeester werd, was hij solist in het Mariinsky en het Bolsjoi theater. 'Iedere rechtgeaarde Russische danser heeft nog altijd veel respect voor Marius Petipa', zegt hij. 'Hij gaf het 'corps de ballet' zijn klassieke vorm, zodat het één groot instrument werd. Dansers moeten op de eerste plaats de elegantie en de souplesse van het menselijk lichaam laten zien. Technische beheersing kan alleen worden aangeleerd als de dansers bereid zijn om hun fysieke grenzen te verleggen. Pas na jarenlange training en zelfopoffering bereiken ze het vereiste niveau.'

Artistieke trekpleister

Het Opera en Ballet Theater van het Rimsky Korsakov Conservatorium kreeg die naam pas in 1994. Als opera-instituut bestaat het echter al sinds 1773 en was het één van de belangrijkste artistieke trekpleisters in Sint Petersburg. Het oorspronkelijke gebouw werd in 1811 door brand verwoest, maar zeven jaar later kon al een nieuw schouwburgcomplex worden heropend. Het gebouw kwam uiteindelijk in handen van de Russische Muziekvereniging, die het vooral gebruikt voor haar pedagogische activiteiten. 'De Notenkraker' prijkt al sinds de oprichting van de balletafdeling op het repertoire.

LD

Van 15 tot 17 december

Koninklijk Circus,
Onderrichtsstraat 81, Brussel,
info 02-218 20 15

AGENDA

Geef een avondje cultuur cadeau!

Bent u op zoek naar een geschikt eindejaarsgeschenk? Waarom geen cultuurcadeau onder de vorm van een GaRand cadeaucheque? Eén cheque is 5 euro waard en u kunt hem gebruiken voor een voorstelling in de zes gemeenschapscentra van vzw 'de Rand'. U kunt de GaRand cheque kopen en inruilen bij cc de Boesdaalhoeve (Sint-Genesius-Rode), cc de Bosuil (Jezus-Eik), cc de Kam (Wezembeek-Oppem), cc de Lijsterbes (Kraainem), cc de Moelie (Linkebeek) en cc de Zandloper (Wemmel).

Info 02-456 97 80 of www.derand.be

NIETTE
MISSEN

Ook jonge dandy's worden oud

THEATER Voor een traditionele, maniëristische of postmoderne versie van 'A Picture of Dorian Gray' van Oscar Wilde moet je niet bij de Zonderlingen zijn. Het extravagante theatergezelschap kiest voor een eigenzinnige benadering, waarin de speelstijl voortdurend verandert. Hoewel de acteurs onvoorspelbaar zigzaggen door de tekst, blijft de rode draad bewaard. Dorian Gray is een aantrekkelijke jonge dandy, die door zijn vriend wordt geportretteerd. Als het schilderij af is, uit hij de onvervulbare wens dat hij heel zijn leven even mooi en jeugdig wil blijven als hij op het doek is afgebeeld. Hij heeft er dan ook alles voor over om de zaken om te keren, zodat niet hij maar alleen zijn portret door de tijd wordt aangevreten.

Oscar Wilde had zeker geen moralistische bedoelingen met dit werk. Hij had meer oog voor de hedonistische karaktertrekken van Dorian Gray, die geen afstand wil doen van zijn jeugd en de daaraan verbonden verlokkingen.

LD

8, 9 en 10 december, 20.30

Kraainem, cc de Lijsterbes,
info 02-721 28 06

De Zonderlingen

THEATER

Donderdag 7 december,
15.00 en 20.15

Jouw hand in mijn hand door Cour & Jardin en Vlaams Fruit (zie bespreking p. 15)
cc Strombeek,
Gemeenteplein, Grimbergen
02-263 03 43

8, 9 en 10 december, 20.00

Het portret van Dorian Gray door de Zonderlingen (zie bespreking p. 18)
cc de Lijsterbes,
Lijsterbessenbomenlaan 6,
Kraainem
02-721 28 06

Zaterdag 9 december, 20.30

La Petite Fille Qui Aimait Trop Les Allumettes door Zeven/Inne Goris (zie bespreking p. 15)
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

15 en 16 december, 20.00

La Mamma door Koninklijke toneelkring 'De Bietjes'
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
0475-45 82 91

Woensdag 20 december, 20.30

Meestersnacht door Ceremonia
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

FAMILIEVOORSTELLINGEN

Woensdag 6 december, 15.00

De Sint op de planken door Art'Oh (vanaf 4 jaar)
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Zaterdag 16 december, 19.00

Però of de geheimen van de nacht door Speeltheater Holland (vanaf 5 jaar)
cc Den Blank,
Begijnhofplein 11, Overijse
02-687 59 59

Zondag 17 december, 17.00

Soepkinders door Laika en HetPaleis (vanaf 6 jaar)
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

Vrijdag 22 december, 20.00

Skroetsj door theater Taptoe (vanaf 9 jaar)
(zie bespreking p. 13)
Zaal Papeblok,
P. Vandersandestraat 15, Tervuren
02-769 20 16

Zaterdag 23 december, 15.00

Scoliozee d'Artrozee door Bronks (vanaf 5 jaar)
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

Scoliozee d' Artrozee op 23 december in Dilbeek

Woensdag 3 januari, 15.00

Olek schoot een beer door I Solisto Del Vento & Bart Moeyaert (vanaf 8 jaar)
cc Strombeek,
Gemeenteplein, Grimbergen
02-263 03 43

HUMOR

Donderdag 7 december, 20.30

War door Wouter Deprez
De Muze van Meise,
Brusselsesteenweg 69, Meise
02-268 61 74

Donderdag 7 december, 20.00

ManManMan zkt. vrouw door ManManMan
Met vertaling in gebarentaal!
(zie bespreking p. 16)
cc de Zandloper,
Kaasmarkt 75, Wemmel
02-460 73 24

7 en 8 december, 20.30

Spaak door Kommil Foo (zie bespreking p. 14)
cc Den Blank,
Begijnhofplein 11, Overijse
02-687 59 59

Vrijdag 8 december, 21.00

Het leven zoals het is

door Raf Coppens
't Smiske,
Gemeenteplein 7, Asse
02-306 68 55

Donderdag 14 december, 20.30

Uw beste Vriend

door Gunter Lamoot
De prins op het witte paard
door Begijn Le Bleu
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Vrijdag 15 december, 20.15

Uw beste Vriend

door Gunter Lamoot
Loebas door Henk Rijckaert
cc Strombeek,
Gemeenteplein, Grimbergen
02-263 03 43

*Gunter Lamoot op 14 december
in Vilvoorde en op 15 december in
Grimbergen*

Vrijdag 15 december, 20.30

Zaterdag 16 december, 20.00

Eindejaarspecial 2006 door
Dufraing en De Wit
De Muze van Meise,
Brusselsesteenweg 69, Meise
02-268 61 74

16 en 17 december, 20.00

Spaak door Kommil Foo
(zie bespreking p. 14)
cc de Meent,
Gemeenveldstraat 34, Beersel
02-359 16 00

Donderdag 21 december, 20.30

War door Wouter Deprez
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

LITERAIR

Donderdag 14 december, 20.30

Literaire ontmoetingen: Pjeeroo
Roobjee, Wigbert en Bart Plouvier
'En het dorp zal lachen'
Cultuurcafé van cc Den Blank,
Begijnhofplein 11, Overijse
02-687 59 59

Donderdag 21 december, 14.00

**Vertelnamiddag Bendes in
Vlaanderen: 'Fantasie en
werkelijkheid'** door professor
Fons Roeck
cc Den Blank,
Begijnhofplein 11, Overijse
02-687 59 59

SENIOREN

5, 6 en 7 december, 14.00

Sinterklaasfeest
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

Dinsdag 5 december, 14.30

Weet je nog wel! door vmt
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Vrijdag 8 december, 20.30

Licht Ontvlambaar door Yasmine
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

Vrijdag 8 december, 20.30

Toots Thielemans Quartet
De Muze van Meise,
Brusselsesteenweg 69, Meise
02-268 61 74

Zaterdag 9 december, 21.00

Chansons sans paroles door
Wouter Vandenaabeele
't Smiske,
Gemeenteplein 7, Asse
02-306 68 55

**Zaterdag 9 december,
15.00-16.00**

**Maandag 25 december,
16.30-17.30**
Kerstconcert door
beiaardier Rien Aarssen
Sint-Servaasbasiliek,
Grimbergen
02-260 12 98 (Rien Aarssen)

Zaterdag 9 december, 20.15

Griff en Aedo
cc Strombeek,
Gemeenteplein, Grimbergen
02-263 03 43

Zondag 10 december, 11.00

Guo Yue
(zie bespreking p. 13)
Oud Gasthuis,
Gemeenteplein 26, Asse
02-466 78 21

Zondag 10 december, 15.00

Johny Voners zingt
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Woensdag 13 december, 20.30

Sois Belle
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Donderdag 14 december, 20.00

Kannibaal in concert
door Yevgueni
cc de Zandloper,
Kaasmarkt 75, Wemmel
02-460 73 24

*Yevgueni op 14 december
in Wemmel*

Vrijdag 15 december, 20.30

Aka Moon
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Zaterdag 16 december, 20.00

Pjeireblues festival
Ruitrijcomplex,
Domein 3 Fonteynen, Vilvoorde
www.pjeireblues.be

Zaterdag 16 december, 20.30

Enjoy – A taste of gospel door
Barbara Dex
(zie bespreking p. 16)
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Zondag 17 december, 11.00

Unplugged door Ronny Mosue
cc Coloma,
J. Depauwstraat 21,
Sint-Pieters-Leeuw
02-371 22 62

Maandag 18 december, 14.30

Warmte voor het hart
door Will Ferdy
Rusthuis Hof ten Doenberghe
02-657 05 05 (Dienst cultuur)

Vrijdag 22 december, 20.30

Op den duur door
Willem Vermandere
cc de Meent,
Gemeenveldstraat 34, Beersel
02-359 16 00

Vrijdag 22 december, 20.30

Nona Mez & Anton Walgrave
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 20 30

Vrijdag 22 december, 21.00

Slagen en Verwonderingen
door De Beenhouwerij
cc Strombeek,
Gemeenteplein, Grimbergen
02-263 03 43

Vrijdag 22 december, 20.30

A heart wide open door
Tish Hinojosa
De Muze van Meise,
Brusselsesteenweg 69, Meise
02-268 61 74

Vrijdag 22 december, 20.00

40 jaar op weg door
Dimitri Van Toren
cc de Kam, Beekstraat 172,
Wezembeek-Oppem
02-731 43 31

Zaterdag 23 december, 20.30

Kerstfolk: Kettingbal de Luxe
't Smiske,
Gemeenteplein 7, Asse
02-306 68 55

JAZZ

Zaterdag 9 december, 20.30

**Goddam! A Tribute To
Dr. Nina Simone**
(zie bespreking p. 13)
cc Het Bolwerk,
Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
02-255 46 90

Zondag 17 december, 20.00

**Baert - Claus - Van Praet Group
en Guests**
Den Tat,
Kalenbergstraat 9, 1700 Dilbeek

Donderdag 21 december, 20.30

Prénoms d'amour door
L'Âme Des Poètes
cc de Meent,
Gemeenveldstraat 34, Beersel
02-359 16 00

Vrijdag 22 december, 21.00

klAsse: jAsszz
 't Smiske,
 Gemeenteplein 7, Asse
 02-306 68 55

KLASSIEK

Vrijdag 8 december, 20.30

Kerstconcert door United Voices & muziekacademie Orfeus
 (zie bespreking p. 16)
 Heilige Genesiuskerk,
 Sint-Genesius-Rode
 02-381 14 51
 (cc de Boesdaalhoeve)

Zondag 10 december, 11.00

Camerata Janacek
 De Merselborre,
 Schaliestraat 2, Vlezenbeek
 02-377 21 15

Zondag 10 december, 11.00

Aperitifconcert door Trio Dor
 cc de Zandloper,
 Kaasmarkt 75, Wemmel
 02-460 73 24

Zondag 10 december, 20.00

Winterconcert door
 De Eendracht Westrode
 De Muze van Meise,
 Brusselsesteenweg 69, Meise
 02-268 61 74

Vrijdag 15 december, 20.30

Kamerorkest Stringendo & gemengd koor Canticorum
 (zie bespreking p. 16)
 cc de Lijsterbes,
 Lijsterbessenbomenlaan 6,
 Kraainem
 02-721 28 06

Zaterdag 16 december, 20.30

Kerstconcert door
 Sint-Ceciliakoor
 (zie bespreking p. 16)
 Sint-Sebastiaanskerk, Linkebeek
 02-380 77 51 (cc de Moelie)

Zaterdag 16 december, 19.30

Kerstconcert met
 Koen Crucke & Willy Claes
 Sint-Lutgardiskerk,
 Arthur Quintusstraat 22,
 Sint-Pieters-Leeuw
 0478-33 55 93

Zondag 17 december, 15.00

**Eva Maria presenteert:
 ein abend in Wien**
 cc Den Horinck,
 Noorderlaan 20, Asse-Zellik
 02-466 78 21

21 en 22 december, 20.30

Kerstconcert door het Nrapenkoor
 van Cantate Domino
 (zie bespreking p. 17)
 Sint-Bavokerk, Zellik
 02-466 78 21

Vrijdag 22 december, 20.00

Kerstconcert door de Koninklijke
 Harmonie 'De Cecilianen'
 Grimbergen met organist
 Kamiel d'Hooghe
 Sint-Servaasbasiliek, Grimbergen.

Dinsdag 5 december, 20.30

Perfume: the story of a murderer
 cc Strombeek,
 Gemeenteplein, Grimbergen
 02-263 03 43

Woensdag 6 december, 20.30

Windkracht 10
 cc Den Blank,
 Begijnhofplein 11, Overijse
 02-687 59 59

Maandag 11 december, 20.30

Perfume: the story of a murderer
 cc Het Bolwerk,
 Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
 02-255 46 90

Dinsdag 12 december, 14.00

De hel van Tanger
 cc de Meent,
 Gemeenveldstraat 34, Beersel
 02-359 16 00

Dinsdag 12 december, 20.30

Indigenes
 cc Strombeek,
 Gemeenteplein, Grimbergen
 02-263 03 43

Woensdag 13 december, 20.30

Children of Men
 cc Den Blank,
 Begijnhofplein 11, Overijse
 02-687 59 59

Donderdag 14 december, 20.00

The wind that shakes the Barley
 cc de Kam,
 Beekstraat 172,
 Wezembeek-Oppem
 02-731 43 31

*The wind that shakes the Barley op
 14 december in GC de Kam*

Vrijdag 15 december, 20.00

De hel van Tanger
 cc de Zandloper,
 Kaasmarkt 75, Wemmel
 02-460 73 24

Maandag 18 december, 20.30

De zee die denkt
 cc Strombeek,
 Gemeenteplein, Grimbergen
 02-263 03 43

Maandag 18 december, 20.30

Windkracht 10
 cc Het Bolwerk,
 Bolwerkstraat 17, Vilvoorde
 02-255 46 90

Dinsdag 19 december, 20.30

Windkracht 10
 cc Strombeek,
 Gemeenteplein, Grimbergen
 02-263 03 43

Woensdag 20 december, 20.30

Perfume: the story of a murderer
 cc Den Blank,
 Begijnhofplein 11, Overijse
 02-687 59 59

Woensdag 27 december, 15.00

Hoodwinked
 cc de Meent,
 Gemeenveldstraat 34, Beersel
 02-359 16 00

Woensdag 3 januari, 15.00

Don (vanaf 8 jaar)
 cc de Meent,
 Gemeenveldstraat 34, Beersel
 02-359 16 00

Woensdag 3 januari, 20.30

The Queen
 cc Den Blank,
 Begijnhofplein 11, Overijse
 02-687 59 59

9 en 10 december, 14.00-18.00

**Atelierbezoek en tentoonstelling
 van recente schilderijen en
 tekeningen van Jacky Duyck**
 Atelier Jacky Duyck,
 Roelandsveldstraat 30, Dilbeek
 02-569 15 98

**Van 9 tot 23 december,
 doorlopend**

Hedwige Lauwaert
 De Muze van Meise,
 Brusselsesteenweg 69, Meise
 02-268 61 74

**Tot 23 december,
 van do tot zo 10.30-17.00**

**Gaston De Mey
 'Een selectief overzicht'**
 Museum Felix De Boeck,
 Kuikenstraat 6, Drogenbos
 02-377 57 22

*Gaston De Mey 'Een selectief
 overzicht' tot 23 december in
 het Museum Felix De Boeck.*

**Tot 18 december 2006,
 van 9.00 tot 21.00**

Creatief andersvaliden atelier
 cc Westrand,
 Kamerijklaan, Dilbeek
 02-466 20 30

**Tot 17 december,
 van di tot zo 9.00-22.00**

Undisclosed recipients door
 Philippe Van Snick
 cc Strombeek,
 Gemeenteplein, Grimbergen
 02-263 03 43

Van 8 tot 21 december, doorlopend

Tien Vlaamse academies
cc Den Blank,
Begijnhofplein 11, Overijse
02-687 59 59

Van 15 tot 22 december, doorlopend

Calopteryx – 20 jaar
natuurfotografie
cc de Meent,
Gemeenveldstraat 34, Beersel
02-359 16 00

VOORDRACHTEN

Dinsdag 5 december, 20.00

Oman, het sultanaat van de wierook door Paul Coessens
cc Den Horinck,
Noorderlaan 20, Asse-Zellik
02-466 78 21

Dinsdag 5 december, 14.00

Bozar in een internationale context door Paul Dujardin
Kasteel La Motte,
Lumbeekstraat 20,
St. Ulriks-Kapelle
02-466 20 30 (cc Westrand)

Zaterdag 16 december, 16.00

Symposium over het werk van Philippe Van Snick
cc Strombeek,
Gemeenteplein, Grimbergen
02-263 03 43

Dinsdag 19 december, 14.00

De toekomst van de sociale zekerheid door Roger Dillemans
Kasteel La Motte,
Lumbeekstraat 20,
St. Ulriks-Kapelle
02-466 20 30 (cc Westrand)

CURSUSSEN

5, 12 en 19 december, 19.30-22.00

Leren kiezen
cc de Boesdaalhoeve,
Hoevestraat 67,
Sint-Genesius-Rode
02-381 14 51
7 en 14 december, 19.30-22.30
Cursus Watervogels
cc de Zandloper,
Kaasmarkt 75, Wemmel
(i.s.m. Arch'educ Halle-Vilvoorde)
014-47 29 50
(Natuurpunt Educatie)

12 december, 8.30-15.30

Milieuvriendelijke smeermiddelen
Horteco,
De Bavaylei 116, Vilvoorde
02-657 93 64 (Inverde)

Zondag 10 december, 14.00

Winterwandeling: natuur in rust? Georganiseerd door
Natuurgroep Zoniënwood
vzw en Inverde vzw
Start aan Bosmuseum
Jan van Ruusbroec,
Duboislaan 6, Hoeilaart.
0494-27 17 26
(Fernand Humbeek)

Zondag 10 december, 14.00

Wandelen in de Molenbeekvallei
langs talrijke kapelletjes (9 km)
Start aan de Sint-Martinuskerk
in Meise en de abdijkerk in
Grimbergen
02-269 44 22
(vwo Sint-Elooitrotters)

Zaterdag 16 december, 19.00

Nijplichtenwandeling,
een avondwandeling
in Merchtem (6 km)
Start aan O.-L.-Vrouwkerk
in Merchtem
052-37 23 92 (Guido Peters,
Vakantiegoegens)

Zondag 17 december, 14.00

Winterwandeling naar
rietland 'Pullewouwe'
Start aan het kerkplein van
Asbeek.
02-452 58 78 (Frans Roggeman)

Zondag 17 december, 8.00-13.00

Wandeling Vogelobservatie
Havengebied Antwerpen
Grimbergen
015-73 31 83 (Karel Helsen)

Zondag 17 december, 14.00

Architectuurwandeling in
Tervuren (5 km)
Start aan eindstation van tram 44
aan de Leuvensesteenweg in
Tervuren
02-769 20 81 (Dienst toerisme)

Zaterdag 9 december, 14.00-22.00

Zondag 10 december, 12.00-18.00
Kerstmarkt
Centrum van Drogenbos
02-333 35 14 (Veerle Steurs)

Zaterdag 9 december, 16.00

Kerstmarkt
Gemeenteplein, Huldenberg
02-686 61 76 (Dienst toerisme)

9 en 10 december, 13.30-20.00

Kerstmarkt in de schaduw van de
Grimbergse norbertijnerabdij
Centrum van Grimbergen,
tussen basiliek en gemeenteplein
02-260 12 95 (Dienst toerisme)

Zaterdag 9 december, 15.00-22.00

Zondag 10 december, 12.00-18.00
Kerst- en Kunstambachtenmarkt
Jeugdhuis Far,
Gevaertstraat 22,
Vilvoorde, zaal Ulenspieghel en
op de parking.

Woensdag 13 december, 20.00

Genealogische gespreksavond
Organisatie: Vlaamse Vereniging
voor Familiekunde – Provinciale
afdeling Dilbeek
cc Westrand,
Kamerijklaan, Dilbeek
02-466 44 05 (A. Janssens)

Donderdag 14 december, 20.00-22.00

Opendeur documentatiecentrum Vlaamse Vereniging voor Familiekunde afdeling Dilbeek
Muziekacademie,
Gemeenteplein, Groot-Bijgaarden
02 466 44 05 (A. Janssens)

Zaterdag 16 december, 14.00-22.00

Kerstmarkt
Kerkplein, Zaventem

Zaterdag 16 december, 10.00-18.00

Kerstmarkt
De Oude Maalderij, Taymansstraat
30, Sterrebeek
02-731 58 00

Zaterdag 16 december, 16.00-21.30

Sociale kerstmarkt
Marktplein, Tervuren

16 en 17 december, 14.00-20.00

Een Scandinavische kerst op het kasteel
Denemarken, Finland, Zweden,
Noorwegen en IJsland stellen
typische kerstgebruiken en
-objecten voor in het kasteel van
Gaasbeek. Een bewust niet-
commercieel, sfeervol evenement
met concerten, workshops en
culinaria.
Kasteel van Gaasbeek,
Kasteelstraat 40, 1750 Gaasbeek
02-531 01 30

Dinsdag 19 december, 18.00-19.45

Bloedinzameling Rode Kruis
Gemeenteschool,
Winkel 56, Wemmel
02-460 75 51 (Rode Kruis afdeling
Wemmel-Brussegem)

Organisaties en verenigingen die hun activiteiten opgenomen willen zien in de volgende agenda die de periode van 4 januari 2007 tot 4 februari 2007 bestrijkt, moeten ons de nodige informatie bezorgen voor 1 december a.s. U kunt uw gegevens faxen naar 02-767 57 86 of e-mailen naar randkrant@derand.be. U kunt uw informatie ook per brief sturen naar ons redactieadres: Witherendreef 1, 3090 Jezus-Eik/Overijse, met de vermelding RandUit Agenda. Gezien het beperkte aantal beschikbare pagina's wordt bij de aankondigingen prioriteit verleend aan de activiteiten in de gemeenschapscentra en de culturele centra in de rand. Om voor plaatsing in aanmerking te komen worden de andere activiteiten vooral beoordeeld op hun uitstraling naar alle inwoners van de rand. Het cursusaanbod wordt mee geselecteerd door Arch'educ, het vroegere Vormingplus Halle-Vilvoorde. Info: www.archeduc.be.

Kroniek van een moeizame overheveling

Nationale Plantentuin wordt eindelijk Vlaams

Als er geen ongelukken meer gebeuren zal de Nationale Plantentuin in Meise zeer binnenkort overgeheveld worden naar de Vlaamse Gemeenschap. Minstens drie Vlaamse ministers zullen in de toekomst bevoegd worden voor de Plantentuin, die het publiekrechtelijke statuut van een Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA) krijgt.

TEKST Paul Geerts | FOTO Patrick De Spiegelaere

Bij de splitsing van het nationale ministerie van Landbouw enkele jaren geleden werd ook beslist om de Nationale Plantentuin over te dragen naar Vlaanderen. Afgesproken werd dat de Vlaamse Gemeenschap eigenaar zou worden van de gebouwen en van de 90 hectaren grote tuin. De plantencollecties, het herbarium en de bibliotheek zouden nationaal blijven, maar wel in bruikleen gegeven worden aan de Vlaamse Gemeenschap. Verder werd afgesproken dat een aantal Franstalige wetenschappers in Meise zouden kunnen blijven werken,

maar gefinancierd zouden worden door de Franse Gemeenschap. Die afspraken werden bevestigd in het Lambermontakkoord van 2001, maar tegelijk werd de daadwerkelijke overheveling afhankelijk gemaakt van een samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap. En daar heeft het schoentje lange tijd gewrongen. Door allerlei interpretatieverschillen over het akkoord bleef de situatie jarenlang geblokkeerd. Knelpunten waren onder meer het aantal Franstalige medewerkers en de financiële weerslag daarvan op de federale middelen die worden overgedragen, en de Vlaamse eis dat de nieu-

we aanwinsten in de bibliotheek en de collecties vanaf de overdracht eigendom zouden worden van de Vlaamse Gemeenschap.

Geldkraan dichtgedraaid

In afwachting van de overheveling van de Plantentuin draaide de federale Regie der Gebouwen de geldkraan dicht. Alle investeringen werden stopgezet, alleen dringende zaken werden nog afgewerkt. Noodzakelijke, grote werken bleven uit. Begin 2004 besliste federaal minister van Financiën Reynders, bevoegd voor de Regie der Gebouwen, zelfs om de meest dringende instandhoudingswerken op te schorten. Met als gevolg dat enkele serres dreigden in te vallen, verwarmingsketels het lieten afweten en enkele plantencollecties bijna verloren gingen. 'Vijf jaar lang hebben we aan crisismanagement moeten doen en geregeld aan de alarmbel moeten trekken,' zegt directeur Jan Rammeloo. 'Maar al bij al hebben we die periode goed overleefd en zijn we gespaard gebleven van onherstelbare schade. Wel hebben we een aantal geplande en noodzakelijke investeringen moeten uitstellen.'

Alles wijst erop dat nu toch een definitief akkoord over de overheveling in de maak is. Tenzij er onverwacht nog een ongeluk gebeurt, zou dat in de eerstkomende weken (of maanden?) ondertekend worden. 'Hopelijk gebeurt dat voor de volgende federale verkiezingen in 2007,' zegt Rammeloo, 'anders vrees ik dat we opnieuw zijn vertrokken voor een processie van Echternach.'

In afwachting dat het zover is, heeft Vlaams minister van Economie, Ondernemen, Wetenschap, Innovatie en Buitenlandse Handel

Le Jardin Botanique national devient enfin flamand

Lors de la scission du ministère national de l'Agriculture il y a quelques années, la décision a été prise de transférer à la Flandre le Jardin Botanique national de Meise, de réputation mondiale. Ce transfert dépendait d'un accord de coopération entre la Communauté flamande et la Communauté française. En raison de diverses contestations, cet accord s'est fait attendre cinq ans. Au cours de cette période, tous les investissements ont été arrêtés et depuis 2004, même les travaux d'entretien les plus urgents ont été suspendus, le gouvernement fédéral ayant coupé les fonds. 'Finalement, nous avons bien survécu à cette période et nous avons pu éviter des dégâts irréparables, même si quelques collections de plantes risquaient d'être perdues' selon le directeur Jan Rammeloo. Tout indique qu'un accord définitif sur le transfert est en préparation et sera bientôt signé.

Début juin, le gouvernement flamand a déjà dégagé 1,5 millions d'euros pour procéder à plusieurs travaux urgents de réparation. Par ailleurs, des accords ont aussi été conclus sur le futur financement du Jardin Botanique. Des montants importants sont impliqués. Les frais annuels de personnel et de fonctionnement sont estimés à 10 millions d'euros. En outre, il faudra investir près de 40 millions d'euros dans les dix années à venir pour moderniser les bâtiments existants et les serres et pour construire de nouvelles serres de culture. Trois ministres flamands au moins seront compétents à l'avenir pour le Jardin Botanique qui aura le statut d'une Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA) (Agence externe autonome).

Fientje Moerman begin juni alvast 1,5 miljoen euro vrijgemaakt voor een aantal dringende renovatiewerken. Daarmee zouden alvast een aantal lekkende daken en de defecte verwarmingsketels kunnen worden hersteld. Rammeloo hoopt tegen volgend jaar ook de historische Balatserre met een Agavecollectie te kunnen openen voor het publiek, en, naar aanleiding van het Linnaeusjaar dat volgend jaar wordt gevierd, ook het herbetum te kunnen oprispen. Hier zijn een 1600 soorten vaste planten uit de hele wereld samengebracht die een beeld moeten geven van de evolutie van de bloeiende planten.

Ingewikkelde constructie

De Nationale Plantentuin zal na de overheveling een Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA) worden, met een eigen rechtspersoonlijkheid, een eigen raad van bestuur en een verregaande autonomie en onafhankelijkheid. De collecties, het herbarium en de bibliotheek blijven zoals oorspronkelijk voorzien nationaal, maar worden in bruikleen gegeven. De nieuwe aanwinsten zullen eigendom worden van Vlaanderen en ook de tuin en de gebouwen worden overgedragen aan Vlaanderen, maar zoals het er nu naar uit ziet zal de federale Regie der Gebouwen nog tot 2015 verantwoordelijk blijven voor de gebouwen. Dat zal wel gebeuren onder toezicht van de Vlaamse bouwmeester die een open oproep moet uitschrijven om een masterplan op te stellen voor het herstel van de bestaande gebouwen en de oprichting van nieuwe gebouwen. Volgens het investeringsplan van de Plantentuin moet er in de komende tien jaar ruim 40,8 miljoen euro worden geïnves-

teerd in de restauratie en modernisering van bestaande gebouwen en serres, in de bouw van nieuwe kweekserres en voor diverse infrastructuurwerken. De jaarlijkse personeels- en werkingskosten worden geschat op een kleine 10 miljoen euro. De Vlaamse regering keurde in juni van dit jaar een document goed waarin afspraken worden ge-

‘Hopelijk gebeurt de overheveling van de Plantentuin voor de volgende federale verkiezingen in 2007, anders vrees ik dat we opnieuw zijn vertrokken voor een processie van Echternach’

maakt over de toekomstige financiering van de Plantentuin. Het departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) zal 59 % voor zijn rekening nemen, Buitenlands Beleid, Buitenlandse Handel, Internationale Samenwerking en Toerisme (IV) 17%, en Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) 24 %.

Eenvoudiger kon ook

Een en ander zorgt voor enig tandengeknars binnen de Vlaamse Gemeenschap. ‘Ik moet zeggen dat de Plantentuin zeer efficiënt heeft gelobbyd om dat bijzondere statuut van EVA te krijgen,’ zegt een kabinetsmedewerker van een van de betrokken ministers. Hij noemt de hele constructie zelfs een ‘monstertje’, met drie departementen en ministers die hun zeg moeten doen. Volgens diezelfde bron zou het veel eenvoudiger én ook veel goedkoper zijn geweest om het beheer en het onderhoud van het park toe te vertrouwen aan het Vlaamse

Agentschap Natuur & Bos, de vroegere administratie voor Bos & Groen, en de wetenschappelijke afdeling te versmelten met het nieuwe Vlaamse Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). ‘Daar werken nu al bijna 300 mensen. Zij doen onderzoek voor de Plantentuin, terwijl de Plantentuin in hun opdracht onderzoek doet. Indien we die twee

instituten hadden samengesmolten, dan zouden we echt over een wetenschappelijk instituut van wereldformaat beschikken.’

Maar dat was precies wat directeur Rammeloo ten allen prijze wilde vermijden. ‘Ik weet dat er aan Vlaamse kant – o.m. in het kader van het fameuze Bruegelproject om in de groene gordel rond Brussel een aaneengesloten netwerk van parken en natuurdomeinen te realiseren – veel interesse bestond voor het park van Meise. Terwijl er anderzijds aan Franstalige kant sterke druk was om de wetenschappelijke collecties en de bibliotheek te splitsen. Ik denk dat sommige Vlaamse politici daar geen fundamenteel bezwaar tegen hadden, als zij het park maar kregen. Het was voor mij echter ondenkbaar dat we die twee – het park en de wetenschappelijke opdracht – uit elkaar zouden halen. Wij zijn en blijven op de eerste plaats een wetenschappelijke instelling.’ □

2006 zit er bijna op en op de valreep wil ik iets goedmaken door u te wijzen op een van de mannen van het jaar, Justus Lipsius, 400 jaar dood en daarom even terug tot leven gebracht. Ik schaam me voor mijn eerdere gebrek aan belangstelling voor hem. Lipsius werd nota bene geboren in mijn woonplaats Overijse en is op lange termijn bekeken de beroemdste zoon van de rand.

TEKST Brigitte Raskin | FOTO Patrick De Spiegelaere

Eerbetoon en eerherstel

Als zovelen leerde ook ik Justus Lipsius (1547-1606) kennen in Leuven, waar de emeritus professor monumentaal op een kruispunt in de Bondgenotenlaan staat, aan het begin van de naar hem genoemde straat. Dat hij een humanist was, even geleerd maar minder beroemd dan zijn voorganger Erasmus (1466?-1536), was het enige wat ik over hem onthield.

Tot mijn verrassing kwam ik Lipsius opnieuw tegen toen ik naar Overijse verhuisde. Daar staat zijn borstbeeld op het centrale plein, dat ook naar hem is genoemd en dicht bij zijn ouderlijk huis ligt, het Lipsiushuis. Ook in zijn geboortedorp is zijn oorspronkelijke naam Joost Lips immers verdrongen door zijn Latijnse naam (of door 'Luppe' op dorpse feesten en als naam van een café). Wel wel, een Overijseenaar, was alles wat ik toen bijleerde over de geleerde.

Justus Lipsius sprak niet tot mijn verbeelding – daar kwam mijn gebrek aan belangstelling voor hem eigenlijk op neer. En toen hij dan dit jaar 2006 opdook op een postzegel, op een euromunt van € 50, in een stripverhaal van tekenaar Castor in 'De Overijseenaar', in krantenartikels, op tentoonstellingen, beperkte ik me tot een elementaire kennisgeving van het erbetoon.

Maar zie, als zo dikwijls heeft de lectuur van een boek mij de ogen geopend. Boekje, kan ik schrijven, want 'Brieven aan studenten' telt geen honderd en voor een leek zelfs geen vijftig bladzijden. Deze uitgave van drie brieven van Justus Lipsius plaatst namelijk hun Nederlandse vertaling naast de oorspronkelijke Latijnse (met Grieks doorspekt) tekst en brengt achteraan nog voetnoten,

toelichtingen bij plaats- en eigennamen en een uitleiding. Ze is, kortom, een perfecte uitgave, zo wetenschappelijk als ze moet en zo vulgariserend als ze kan zijn.

De eerste brief schrijft Lipsius aan een student die naar Italië vertrekt. Hij, zelf een verwoed reiziger, duidt erin wat reizen op zijn best kan zijn: 'Eender wie kan ronddolen, streken doorkruisen of wat ronddraven; weinigen daarentegen zijn in staat daarbij zaken uit te pluizen en te leren, dat is: echt te reizen.' Voorwaar een brief om voortaan op mijn beurt aan Italië-reizigers te adresseren, geen Italiaanse stad waar Lipsius niet zijn kijk op heeft en zeg over doet. De tweede brief richt Lipsius tot zijn studenten-huisgenoten. Hij, zelf het baasje van Saphyrus, Mopsulus en Mopsus, vergast hen op een essay over honden: 'Ik heb zo vaak trouw, ijver, liefkozingen van hen ondervonden, en wil nu toch één keer mijn pen aan hen wijden.' Voorwaar een brief om voortaan op mijn beurt aan hondeliefhebbers cadeau te doen, de voorstelling van Saphyrus, Mopsulus en Mopsus is uniek. De derde brief schrijft Lipsius ook aan het tiental huisgenoten. Hij, naar verluidd een levensgenieter, stelt hen de beroemdste drinkebroers en smulpapen uit de oudheid en volgende eeuwen voor: 'Monsters van mensen waren het die zich daaraan overgaven, ook al lokten ze in theaters en paleizen een kijklustig en goedgunstig publiek.' Voorwaar een brief om voortaan jaar na jaar ook naar de redacteurs zuipen en vreten van het Guinness book of records te sturen.

De drie brieven zijn zo onderhoudend, interessant en amusant dat ze voorgoed mijn belangstelling voor Justus Lipsius hebben

gewekt. En dan moet u weten dat hij zo'n 4500 brieven heeft geschreven. En dat hij behalve een groot kenner van de oudheid ook een pleitbezorger van het stoïcisme was. En dat zijn leven behalve boeiend ook intrigerend blijft, omdat het de vraag opwerpt hoe opportunistisch een intellectueel mag zijn (Lipsius ging aan de lutherse universiteit van Jena en de calvinistische universiteit van Leiden doceren, om daarna terug te keren naar het katholieke Leuven).

Natuurlijk ben ik intussen al een kijk gaan nemen in het Lipsiushuis, beschermd maar nog te restaureren monument, en de Lipsiustuin, ook beschermd maar nog heraan te leggen landschap. Overijse en Vlaams Brabant hebben zo te zien op hun beurt na het erbetoon in 2006 nog jaren eerherstel voor de boeg.

PS En om het bovenstaande te kunnen rijmen met mijn koppige vaste uitsmijter op deze bladzijde, schrijf ik die neer zoals Justus Lipsius, onmiskenbaar een man met gezond verstand, dat zelf zou hebben gedaan in een essay-brief over zijn streek: ceterum censeo facilitates esse delendam. □

Info

Justus Lipsius, 'Brieven aan studenten', vertaling Jan Papy, uitgeverij P, Leuven, www.uitgeverij-p.be.

In de Centrale bibliotheek van de K.U.Leuven loopt nog tot 21 december de tentoonstelling 'Justus Lipsius (1547-1606)', een geleerde en zijn Europese netwerk.

Van huizen & tuinen

De ontdekking van een levend fossiel

Tussen 1 december en 15 januari zet de Nationale Plantentuin van Meise zijn uitgebreide collectie van ruim 350 verschillende coniferen in de kijker.

TEKST Paul Geerts | FOTO Patrick De Spiegelaere

Een gratis wandelfolder vol interessante weetjes leidt de bezoeker langs de bijzonderste naaldbomen. Zoals de kruipende kerstboom, *Picea abies* 'Procumbens', de Amerikaanse wierookcypres (*Calocedrus decurrens*) die gebruikt wordt voor de productie van kwaliteitspotloden, de Mediterrane parasolden (*Pinus pinea*), leverancier van de bekende pijnboompitten, of de in het wild bedreigde Chileense *Fitzroya cupresoides*. Heel bijzonder is ook de *Wollemia nobilis*, een conifeer die pas in augustus 1994 werd ontdekt in het Wollemi National Park, 150 km ten noordoosten van Sydney (Australië). Het geslacht *Wollemia* was bekend uit fossiele vondsten van 90 miljoen jaar oud. Wetenschappers waren er van overtuigd dat dit plantengeslacht, dat 200 miljoen jaar geleden zijn hoogtepunt beleefde, 2 miljoen jaar geleden definitief uitgestorven was. Tot men dus in 1994 enkele levende exemplaren vond. Eén daarvan is vandaag te bewonderen in de Evolutiekas van Meise omdat hij in ons klimaat niet winterhard is.

Fascinerend verhaal

Aan de Orangerievijver van Meise staat ook een mooie groep van de Chinese watercypres (*Metasequoia glyptostroboides*), een geslacht dat in 1943 werd ontdekt. Net zoals de *Wollemia* dacht men dat deze *Metasequoia* al meer dan 3 miljoen jaar geleden was uitgestorven. De exemplaren van Meise dateren uit 1948, dus nauwelijks enkele jaren na de ontdekking, en zijn opgekweekt uit zaad afkomstig van de eerste boom die in China in het wild werd gevonden. Ze behoren tot de oudste *Metasequoia*'s buiten China. Ook in het park van het kasteel van Terhulpen en van het kasteel van Sterrebeek groeien exemplaren uit diezelfde periode, die werden ingevoerd door Ernest-John Solvay, kleinzoon van Ernest Solvay, die helemaal weg was van die boom en massaal zaden invoerde.

De ontdekking van de *Metasequoia* is een fascinerend verhaal. Het begon in 1941, toen de Japanse paleontoloog Shigeru Miki in de buurt van Tokio enkele 5 miljoen jaar oude fossielen vond van een naaldboom die sterke gelijkenis vertoonde met de Amerikaanse *Sequoia* en met de moerascypres (*Taxodium*). Onderzoek wees uit dat het om een onbekende soort ging die hij *Metasequoia* doopte, 'half-sequoia'. Ongeveer tegelijkertijd kreeg Long-Hsing Yang, directeur van de tuinbouwschool van Wan Xian in het zuidwesten van China, informatie over een merkwaardige conifeer in het afgelegen dorpje Modaoxi. Yang besteedde er verder niet veel aandacht aan, tot een vroegere studiegenoot, Zhan Wang, enkele dagen bij hem logeerde. Yang vertelde over de onbekende conifeer in Modaoxi. Dat prikkelde de nieuwsgierigheid van Zhan die

besloot om de boom zelf te gaan bekijken. Hij kwam tot de bevinding dat het een Chinese moerascypres (*Glyptostrobus pensilis*) was.

Op expeditie

Maar er bleven twijfels bestaan. Uiteindelijk kwam het studiemateriaal terecht bij een derde plantkundige, Hsen Hsu Hu van de universiteit van Peking, die dacht dat het wel eens om een levende *Metasequoia* zou kunnen gaan. Hu, die in het Amerikaanse Harvard had gestudeerd, informeerde onmiddellijk prof. Merrill van het Arnold Arboretum van Harvard University en prof. Ralph Chaney, paleontoloog van de universiteit van Berkeley, over zijn spectaculaire ontdekking. Die waren onmiddellijk bereid om een expeditie naar de boom te financieren. Die expeditie kwam in september 1946 in Modaoxi aan bij de oorspronkelijke boom van Zhan. In de daaropvolgende weken ontdekten ze nog meerdere exemplaren van de boom. Ze slaagden er ook in om twee kg zaad van de bomen te verzamelen. Die zaden werden verdeeld over een aantal botanische tuinen in China en aan een zeventigtal botanische tuinen elders in de wereld. Waaronder Meise. □

Info

Nationale Plantentuin van België
Domein van Bouchout,
Nieuwelaan 38, Meise
De Plantentuin is alle dagen open vanaf 9.30 u. behalve op 25 december en op 1 januari.
02-260 09 70, www.plantentuinmeise.be
(zie ook p. 22)

In aansluiting op de publicatie van het boek 'Natuurlijk Vlaams-Brabant' dat vorig najaar verscheen en waarin een inventaris wordt opgemaakt van alle Vlaams-Brabantse natuurgebieden, brengt RandKrant in een reeks van acht afleveringen de interessante natuurgebieden in de rand in kaart. Het kan daarbij zowel gaan om grote lappen grond als over petieterig kleine gebieden. Steeds staan de lokale natuurwaarden centraal. Het valt op dat er nog heel wat, veelal onbekende, pareltjes natuur zijn te vinden op een steenworp afstand van de grootstad Brussel. We geven u ook wandeltips om ze met eigen ogen te gaan bekijken.

TEKST Herman Dierickx | FOTO Filip Claessens

Het laatste restje groene charme van Zaventem

In het vermelde boek zijn geen natuurgebieden uit Zaventem opgenomen omdat ze niet voldeden aan de vereiste criteria. Vooral de grootte van de gebieden en het opgelegd natuurbeheer vormden een probleem. Toch is er op het grondgebied één groene zone die me na aan het hart ligt en die enkele jaren geleden zelfs een groene inkleuring kreeg op het gewestplan.

Gave landbouwzone

In de buurt van de Zaventemsebaan (deelgemeente Sint-Stevens-Woluwe) ligt nu nog een relatief gave landbouwzone die landschappelijk en ecologisch een vrij hoge

kwaliteit haalt. Ondanks de onmiddellijke nabijheid van de grote ring, de A201 en de Woluwelaan sta je hier verbaasd naar het mooie, reliëfrijke landschap te kijken. Het industriegebied 'Keiberg' ligt op minder dan een steenworp, je kunt zowat in de achtertuin van het NAVO-hoofdkwartier kijken en de opstijgende vliegtuigen kun je soms bij hun wielen grijpen: de allerhoogste natuurwaarden zijn hier dus niet meer te verwachten. Daarvoor is het gebied bovendien veel te klein, al kom je met wat goede wil nog tot vele tientallen hectaren. De onverharde wegen hebben nog hun aparte charme en voelen erg landelijk aan, de opgesomde ongemakken moet je er bij nemen.

Toch sta je verbaasd over de organismen die je hier tegenkomt. Moeder egel slaagt er blijkbaar nog elk jaar in haar jongen groot te brengen en tegelijk vinden nogal wat vlindersoorten hun weg naar planten als jacobskruiskruid, margriet en gewoon knooppkruid. Langs de akkers pronkt hier en daar nog de klaproos, soms in het gezelschap van gewone raket en fluitenkruid.

Vogels vliegen hier ook nog rond: ettelijke mezensoorten, tiftjaf, vink, gaai, ekster en kraai doen het hier behoorlijk. Turkse tortel, houtduif en zelfs holenduif deden mij aan het neerhof denken, samen met die verdwaalde fazanthaan die mijn pad kruiste. Op een tijdspanne van een drietal uur zag ik

zeker vijf keer een blauwe reiger overvliegen. Misschien was het wel steeds dezelfde vogel die maar niet kon geloven dat ik hier aan natuurexploratie kwam doen!

Landings- en ravitailleringplaats

De wirwar van banen en wegeltjes zorgt uiteraard voor veel wegbermen en daar kom je struiksoorten tegen als vlier, hondsroos en meidoorn. Geen wonder dat die allerlei insecten aantrekken als de blinde bij en de snuitvlieg, allebei zweefvliegen. Er volgen zelfs enkele icarusblauwtjes, vechtend met het bont zandoogje en handig de uitvallen van het groot dikkopje ontwijkend. Hiermee was dus ook de vlinderfauna vertegenwoordigd, en dan vermeld ik niet eens het klein koolwitje en het klein geaderd witje die zich tegoed deden aan de verschillende kruisbloemigen die ze op hun ochtendwandeling als landings- en ravitailleringplaats mochten gebruiken.

In het mulle zand lag de familie huismus de parasieten uit haar veren te schudden. Tien minuten aan een stuk kon ze er niet genoeg van krijgen, tot een wandelaar met zijn hond als spelbreker fungeerde. Maar geen vijf minuten later ging het stofbad gewoon verder alsof de vogels voor altijd het ware genot wilden beleven. Dat liep wel even anders voor het koppel witte kwikstaarten dat even op adem wilde komen nadat het zijn jongen had gevoed. De reeds vermelde hond achtervolgde ze dwars over akker en grasland achternagezeten door het baasje tot ze allemaal uit het zicht waren verdwenen. Geen van hen keerde (die dag tenminste) nog terug op de plaats waar de feiten begonnen waren...

Of hoe het verslag van een zomerwandeling nog een straaltje zon kan brengen in deze sombere winterdagen.

Het Zoniënwood wordt te oud

In het laatste deel van deze reeks staan we tenslotte even stil bij het beheer van het Zoniënwood. Daar zijn de komende decennia drastische veranderingen te verwachten die delen van het bos een volledig ander uitzicht zullen geven. Zo ben je meteen mee en krijg je inzicht in de achtergronden van het verhaal.

Het enorme bos ligt op het grondgebied van verschillende gemeenten en daar vind je altijd wel de aanloop naar de kilometerslange wandeltrajecten. Op de website www.zonienwoud.be vind je handenvol nuttige informatie bij alle mogelijke wandelingen. In het begin gaat het navigeren misschien wat moeizaam, maar als je het systeem eenmaal doorhebt, loopt het werkelijk prima. Zo kun je de wandeling kiezen die je het meest aanspreekt en heb je vooraf een idee wat je kunt verwachten.

Het Zoniënwood is één groot bos, maar het heeft wel drie grote publieke eigenaars. Zowel het Brussels, Vlaams als Waals Gewest

Naturschutzgebiete im Vlaamse rand

Der Zonienwald wird älter, und das bringt allmählich Probleme mit sich. Unter den alten Buchen kann sich der Wald nicht verjüngen: Diese Bäume wachsen immer weiter und verhindern den Lichteinfall, so dass Keimpflanzen sich kaum entwickeln können. Außerdem findet man im Zonienwald viele Bäume, die ungefähr das gleiche Alter haben und folglich gegen dieselben Krankheiten empfindlich sind. Die Forstverwalter haben sich deshalb dazu entschlossen, in den kommenden 25 Jahren jährlich auf einer Waldfläche von insgesamt fünfzehn Hektar die alten Bäume zu schlagen. Neun Hektar von diesen Beständen dürfen weiter wachsen, auf den anderen sechs Hektar fördert man die jungen Bäume sowie andere Baumarten, die für eine größere Biodiversität sorgen. Auf der Website www.zonienwoud.be findet man interessante Informationen über die vielen Wanderungsmöglichkeiten.

zijn eigenaar en hun respectieve administraties maken elk afzonderlijk een beheerkeuze voor hun eigendom. Voor het Brussels Gewest is het BIM (Brussels Instituut voor Milieubeheer) de instantie die het evolutieproces van het Zoniënwood mag sturen, in Vlaanderen is het Agentschap voor Natuur en Bos verantwoordelijk. De voorbije jaren is er meer toenadering tussen de drie gewesten om het beheer beter op elkaar af te stemmen. Vanuit biologisch standpunt is het aangewezen te kiezen voor een gecoördineerd beheer, de natuur houdt immers geen rekening met welke grenzen dan ook die door mensen worden getrokken.

De doornsnee wandelaar valt vooral voor het kathedraalaspect in grote delen van de betreffende bospartijen. Heel wat bomen zijn meer dan honderd jaar oud. Dat wordt stilaan een probleem, omdat het bos zich onder de oude beuken niet kan verjongen en omdat een overwicht aan bomen van dezelfde leeftijd niet wenselijk is. Ze zijn dan allemaal gevoelig voor dezelfde kwalen als windworp of aantasting door allerlei ziekten. Op die manier kan een ware ravage worden aangericht, zodat de beheerder steeds meer kiest voor ongelijkmatige bestanden: jonge en oudere bomen door elkaar zorgen voor afwisseling en zijn minder kwetsbaar voor bedreigingen zoals daarnet vermeld.

Beuken belemmeren in de loop van hun groei steeds meer de lichtinval, zodat kiemplanten het moeilijk hebben om het tot boom te schoppen. Tevens verzuurt deze boomsoort de grond, wat op lange termijn leidt tot soortenverarming. Onderzoek wees verder uit dat de bodemgesteldheid van het woud niet optimaal is: bodemverdichting is een groot probleem. Tot overmaat van ramp is er veel vraatschade en de hoofdverantwoordelijke daarvoor zijn respectievelijk houtduif, ree en konijn. Houtduiven eten dolgraag beukenootjes of pikken aan de kiemplanten die er toch nog in slagen de oren boven het maaiveld te wurmen. Als ze dat overleven, krijgen ze te maken met reeën en konijnen die verlekkend zijn op malse groene blaadjes.

Optimale biodiversiteit

Een en ander heeft de beheerders aan het denken gezet. Het is de bedoeling de komende kwarteeuw jaarlijks vijftien hectare van het oude bomenbestand in het woud te kappen. Die percelen worden opnieuw beplant: negen hectare mogen doorgroeien en oud worden om op termijn hoge beuken te worden, en op de andere zes hectare stimuleert men het onregelmatig opgaand woud. Die operatie moet de verscheidenheid in leeftijd van de bomenpopulatie bevorderen. Soorten als zomereik, es, esdoorn, zoete kers,... moeten hierdoor meer kans krijgen, want in eerste instantie valt er veel licht op de bodem en daar doen die soorten hun voordeel mee. Dat is op zijn beurt een goede basis om de biodiversiteit aan te zwengelen want meer boomsoorten trekken meer organismen aan, en zeker soorten als es en zomereik zijn geliefd bij vele soorten insecten.

Het komt er op neer dat in de verre toekomst vijftig procent van de totale oppervlakte mag blijven bestaan uit de huizenhoge beuken, terwijl dertig procent er op termijn veel natuurlijker mag uitzien met de reeds vermelde nieuwe soorten en met bomen van zeer wisselende leeftijd. Tenslotte voorziet het beheerplan in tien procent naaldbestanden en tien procent open plekken. Dat zijn goede verhoudingen om een optimale biodiversiteit in stand te houden of te versterken.

De open valleien laat men zoveel mogelijk ongemoeid vanwege de hoge kwetsbaarheid en de hoge natuurwaarde. Hier regelmatig komen wandelen is de boodschap, dan zie je met eigen ogen hoe deze reus langzaam maar zeker van gedaante verandert. □

Win een boek!

Win een boek! Stuur ons vóór 15 december een e-mail (randkrant@derand.be) of kaartje (Randkrant, Witherendreef 1, 3090 Jezus-Eik) en je maakt kans op een exemplaar van het boek 'Natuurlijk Vlaams-Brabant'. We geven er opnieuw vijf weg!

Barbecueën in de winter

In Tervuren bevindt zich één van de weinige Koreaanse restaurants die ons land rijk is. Geen 'Blauwe Lotus' of 'Gouden Draak': het restaurant dat wij bezoeken, heet 'Korea'. Eenvoud siert.

TEKST Veronique Verlinden | FOTO'S Filip Claessens

Thaïs, Indiaas, Chinees, Vietnamees, Japans... Aziatische restaurants in overvloed in België. Maar Koreaans? Volgens *resto.be* amper vijf in heel het land. 'Dat komt omdat er weinig Koreanen in België leven,' vertelt Wang Xiaomei. Ze is net een jaar in België en helpt haar baas Yin Song, die in de keuken staat. Beiden komen uit China, maar Xiaomei verzekert mij dat de keuken authentiek Koreaans is. 'Hoewel Song is opgegroeid in China, maakt zijn familie deel uit van de Koreaanse minderheid die in China woont. Korea heeft een traditionele keuken waarin de barbecue centraal staat. Het is een familiale bezigheid. Iedereen komt samen om te eten en bij te praten.'

Gods wegen ...

Hoewel hij al een uitstekende kok was van jongs af, duurde het toch even voor Song van zijn passie zijn beroep maakte. Als jongeman besloot hij eerst een andere roeping te volgen en werd protestants priester. Maar vijf jaar geleden kwam hij tot het inzicht dat God andere plannen met hem had en vertrok hij richting België. Daar nam hij 'Korea' over van een vriend. Het restaurant bestaat nu al acht jaar. 'En het blijft goed draaien,' vertelt Xiaomei. 'We krijgen naast Belgen ook veel

Aziaten over de vloer, waaronder natuurlijk Koreanen maar vooral ook Japanners. Zij komen vaak met de hele familie.' Als we er op een donderdagavond gaan eten, bespeuren we inderdaad verschillende grote tafels waarop de lege Aziatische bierflesjes nog niet verdwenen zijn.

Gloeïende kolen

We zijn aan de late kant, waardoor we al vlug nog de enige gasten zijn in het restaurant. Dat maakt het gemakkelijk om van alles te vragen aan de twee meisjes van dienst, die rustig de tijd nemen ons wijzer te maken. Zo krijgen we te horen dat alle tafels in het restaurant speciaal uit Korea geïmporteerd zijn. Allemaal hebben ze een ronde barbecue in het tafelblad, waarin een bakje komt met gloeiende kolen. Koreaans moet je vooral op koude winteravonden eten. De warmte die de barbecue in onze tafel uitstraalt, is heerlijk en doet even het kale interieur vergeten. Het menu is Chinees – pardon, Koreaans – voor ons. Uiteindelijk kiezen we op goed geluk: het wordt 'Dak gui' of kipfilet gemarineerd in chilisaus (€16,50) en Kal-bi (€18,50), rundvlees gemarineerd in Koreaanse kruiden. De dienstster waarschuwt ons dat de twee gerechten niet terzelfder tijd klaar zijn, dus

dat we beter allebei van elk iets eten. Geen probleem, dan leren we de keuken wat beter kennen. Voor ons verschijnen ondertussen verschillende potjes: geraspte radijsjes, Koreaanse spinazie, kool in een zuurzoet sausje, sojascheuten, ... en natuurlijk elk een ruime portie rijst. Ondertussen ligt de kip op het vuur te bakken. Later volgen de fijne plakjes rundvlees. Eenmaal gebakken, kun je de stukjes vlees opzij van de barbecue leggen. Het koude water dat in een kring rond het vuur kabbelt, warmt langzaam op waardoor het vlees niet meer bakt maar wel warm blijft. Een simpel maar effectief systeem. En de smaak? We weten het niet goed. Ondanks de chilisaus, smaakt de kip een beetje flets. Dan scoort het rundvlees veel beter. De mix met de groenten en de rijst maken van het geheel een aparte maaltijd. En de smaken die we niet gewoon zijn, intrigeren. 'Koreaans eten is goed gekruid en pikant,' helpt Xiaomei ons. 'Van de vier smaken overheerst zuur. Maar het is ook een heel delicate keuken. Niet alleen de smaak is belangrijk, ook hoe alles eruitziet. De Koreaanse keuken is er één van kleuren en vormen. Bovendien beschouwen Koreanen koken als een kunst. Je kunt alleen een perfect gerecht koken als je niet alleen je hoofd maar ook je hart gebruikt.' De Aziatische wijsheid krijg je er hier gratis bij. □

Info

Korea, Leuvensesteenweg 147a
3080 Tervuren, 02-767 82 25
Open: Maandag-vrijdag 18.00-23.00,
zaterdag 12.00-14.30 en 18.00-23.00,
zondag gesloten. Ook *take-away*

Om de aarde nog ietwat leefbaar te houden, moeten we volgens de Kyoto-norm tegen 2012 de uitstoot van broeikasgassen met 8 % verminderen. De grote jongens doen er moeilijk over. De industrie is tegen. De autofabrikanten doen alsof hun neus bloedt. Met de campagne Klimaatwijken willen de Bond Beter Leefmilieu en de provincies aantonen dat die 8 % helemaal niet onrealistisch is. Gezinnen groeperen zich in 'klimaatwijken' en gaan met hun gemeente een weddenschap aan.

TEKST Ines Minten | FOTO Kris Mouchaers

Patrick De Jonge

Klimaatwijken gaan weddenschap aan met het gemeentebestuur Besparen op energie levert drie keer winst op

Wat moet je doen? Je kunt met andere mensen uit je gemeente een klimaatwijk vormen. Jullie volgen een aantal tips om energie te besparen in huis. In de wintermaanden proberen jullie minstens 8 % op jullie energiefacturen te besparen. Haalt jullie groep het, dan winnen jullie drie keer: je betaalt minder aan energie,

'Vorig jaar zijn we erin geslaagd om met acht gezinnen gemiddeld 9 % energie te besparen'

je krijgt een beloning én je helpt het milieu. In twee randgemeenten (Tervuren en Dilbeek) zijn al klimaatwijken, maar er kunnen uiteraard altijd nog groepen bij.

Gordijnen dicht, computers uit

De KWB/Landelijke Gilde Sint-Martens-Bodegem (Dilbeek) vormt al het tweede jaar op rij een klimaatwijk. 'Vorig jaar zijn we erin geslaagd om met acht gezinnen uit onze vereniging gemiddeld 9 % energie te besparen', vertelt Patrick De Jonge. 'Dit jaar nemen we weer deel en is de groep uitgebreid met een aantal nieuwe gezinnen. Onze actie loopt nog tot april 2007.' De tips die de klimaatwijk van de gemeente kreeg, zetten de gezinnen op het goede spoor. 'Het zijn eenvoudige dingen waar iedereen rekening mee kan houden. De gordijnen dichtdoen zodra het donker wordt, zodat de warmte beter binnenblijft of de verwarming uitzetten als je de woning verlaat – in het begin is het een beetje wen-

nen, maar op de duur gaat het automatisch. Bij ons thuis zijn we vooral op de computers beginnen te letten. Vroeger stonden die soms dag en nacht te draaien. Op jaarbasis verbruikt dat verrassend veel energie. Nu gaan ze allemaal uit vanaf het moment dat we ze niet gebruiken.' In de KWB-klimaatwijk zijn enkele mensen overgeschakeld op houtkachels. 'Dat heeft ongetwijfeld de doorslag gegeven. Die gezinnen bespaarden in één klap 20 %. Volgens experts is hout branden beter voor het milieu dan fossiele brandstoffen, omdat hout hernieuwbaar is.'

Alleen voordeel

Enkele tips volgen kan natuurlijk iedereen. Toch vindt Patrick De Jonge de klimaatwijken een extra stimulans. 'Je krijgt een maandelijks overzicht en kunt vergelijken met de andere deelnemers. Zo motiveer je elkaar en kun je onderling ook nog eens tips uitwisselen. Wij zijn alvast erg tevreden over het resultaat. We hebben zonder al te veel moeite geld bespaard. Als beloning hebben we bovendien een energiecheque van 460 euro gekregen, die we mogen gebruiken voor de werking van onze vereniging.' □

Info

Neem contact op met de provinciale milieudienst (regiowerking@vlaamsbrabant.be, 016-26 72 55) of met je gemeentelijke milieudienst. Inwoners van Bodegem kunnen eventueel nog aansluiten bij de klimaatwijk KWB/Landelijke Gilde. Patrick De Jonge: 02-567 08 21.

Enkele tips voor thuis

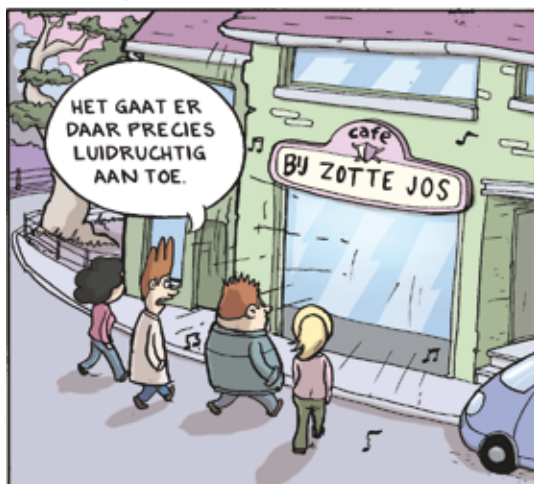
- Kook met het deksel op de potten.
- Verwarm ongebruikte ruimten niet of minder.
- Elektrische toestellen op *stand-by* verslinden meer energie dan je denkt. Schakel ze volledig uit als je ze niet gebruikt.
- Laat (vaat)wasmachines alleen draaien als ze helemaal vol zitten.
- Laat je wasmachine op maximaal 40° draaien. Dat is doorgaans genoeg en verbruikt bijna 2 keer minder elektriciteit dan een was op 60°.
- Gebruik spaarlampen en laat geen licht branden in kamers waar niemand is.
- Installeer een spaardouchekop. Evenveel comfort, half zoveel water!
- Laat koelkast en diepvriezer geregeld ontdooien. Een ijslaag van 2 millimeter in je diepvriezer doet hem al tot 10 % meer verbruiken.
- Isoleer je warmwaterleidingen.
- Kies voor energiezuinige elektrische toestellen.
- In oudere huizen gaat een kwart van de warmte verloren door spleten en kieren. Plak tochtstrips en neem een tochtthond.

de Kleine Plooistraat

‘We gingen elk onze eigen weg in ons eigen land’

Erik Dauwen en zijn Amerikaanse vrouw Tebra Page zijn anderhalf jaar geleden getrouwd tijdens een ongedwongen tuinfeest in Ohio. Toch kennen ze elkaar al sinds 1972.

TEKST Ines Minten | FOTO Filip Claessens

Erik was het mooiste cadeau

Tebra verbleef 32 jaar geleden als AFS-student een jaar in Nijvel, vertelt Erik. ‘Ik was twee jaar voordien met dezelfde organisatie in Ohio geweest en omdat zij uit die streek kwam, wou ik haar graag ontmoeten.’ Ze werden goede vrienden en bleven al die jaren contact houden. ‘We gingen elk onze eigen weg in ons eigen land. We studeerden, trouwden, kregen kinderen,

bouwden ons leven uit.’ Een tijd nadat ze allebei ook weer gescheiden waren, spraken ze met elkaar af in New York. ‘Erik moest daar zijn voor zijn werk en we maakten van de gelegenheid gebruik om elkaar nog eens te zien. En ja, van het een kwam het ander’, glimlacht Tebra. Na twee jaar *daten* over de oceaan heen, hadden ze genoeg van het pendelen. Tebra: ‘Ik heb altijd gedacht dat ik op een dag weer naar België zou komen. Ik hou van het leven hier en zag me na mijn pensioen zeker weer naar hier afzakken. Nu ben ik er weer, alleen een stuk vroeger dan gepland.’

Het mooiste cadeau

‘Tebra werd 50 in 2005 en besloot haar familie en vrienden uit te nodigen voor een feest’, vertelt Erik. ‘Het was mooi weer, dus iedereen stond daar in τ-shirt en shorts – heel informeel. Middenin het feest hebben we dan aangekondigd dat we daar, op dat moment, zouden trouwen. Iedereen was enorm verrast, natuurlijk en het is uitgedraaid op een schitterend trouwfeest.’

‘Iedereen had cadeautjes meegebracht voor mijn verjaardag, maar Erik was het mooiste cadeau van al’, lacht Tebra. Een maand later woonde ze in België en begon ze Nederlands te leren. ‘In Amerika was ik directrice in een middelbare school. Het is dus niets voor mij om thuis te zitten. Maar om hier te kunnen werken, moet ik het Nederlands beheersen. Daarom heb ik me eerst en vooral daarop toegelegd.’ Na een zomercursus aan het Instituut voor Levende Talen (ILT) in Leuven en een vakantie met zijn tweeën in India, begon ze aan een intensieve jaarcursus Nederlands met vier dagen les per week. Ondertussen begrijpt ze alles en spreekt ze vlot. ‘Alleen

de grammatica vind ik moeilijk. Ik denk nog veel na terwijl ik praat: staat het werkwoord op de juiste plaats, welk voegwoord hoort hier thuis? Maar ik was vanaf het begin vastbesloten om jullie taal onder de knie te krijgen. Als ik hier een leven wil opbouwen, heb ik ze nodig.’ Erik: ‘Vlamingen appreciëren het als je je daarvoor inspant en zij heeft meer gedaan dan dat. Toen ze nog in Amerika woonde, heb ik haar bijvoorbeeld ook een cd bezorgd met allerhande Nederlandstalige liedjes, zodat ze al wat aan de klanken kon wennen.’ Het bleek een prima hulpmiddel, want Tebra begint spontaan te zingen: ‘Ik ben zo eenzaam zonder jou!’

Té lekker

Tebra en Erik wonen sinds februari van dit jaar in Asbeek bij Asse. ‘Eén van de mooiste streken van ons land’, vindt Erik. Tebra beaamt dat volmondig: ‘Het is hier erg rustig. Alleen vind ik het moeilijk om met de mensen kennis te maken. Wat ik nog het meest mis uit Amerika, behalve mijn familie dan, is een goeie vriendin. Voor de echte vrouwenpraat heb je toch een vrouw nodig. Verder bevalt België me prima. De mensen leven hier iets minder gejaagd dan in de Verenigde Staten. Amerikanen lijken niets anders te doen dan te werken. Belgen maken meer tijd om al eens uit te gaan met vrienden. Het was wel wennen om uren aan tafel te blijven zitten in een restaurant, want in Amerika sta je al na drie kwartier weer buiten. Nu ik de taal ken, lukt het al veel beter om al die tijd stil te zitten. Ik ben ook verlekkerd op de Belgische keuken. Aan frietjes met mayonaise, verse broodjes van bij de warme bakker en gebakjes kan ik niet weerstaan. Het is allemaal té lekker!’ □

‘We each went our own way’

Erik Dauwen and his wife Tebra Page from Ohio met each other in 1972. 32 years ago Tebra stayed for 12 months in Nijvel as an AFS student. Erik was keen to meet her because he had visited Ohio two years before as part of an AFS exchange scheme. They became good friends but each went their own way in their countries of origin. Some years later, when both their marriages had ended in divorce, they met up in New York and one thing led to another. They got married 18 months ago during an informal garden party in Ohio. One month later Tebra moved to Belgium where she started to learn Dutch. In the wake of a summer course with the Modern Languages Institute (ILI) in Leuven, she began an intensive 12-month Dutch course (four days a week). She now understands everything and speaks fluently. ‘I was determined from the outset to master the language. I have to if I want to make this my home.’